

XXXII. ÉVFOLYAM.

CALGARY, ALBERTA, KANADA

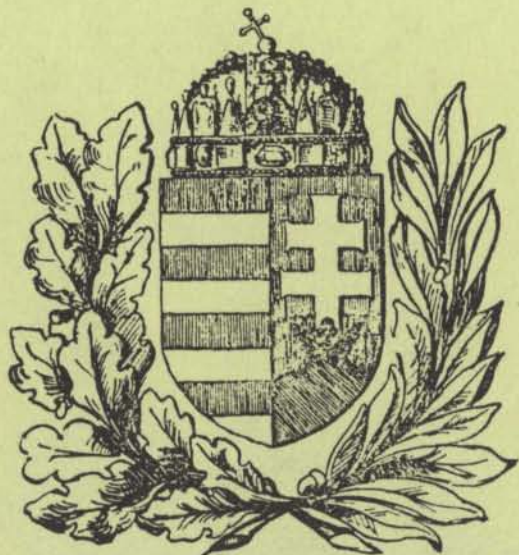
2. szám

1979. október 31-én

Bajtársi Levél

A M. KIR. CSENDŐR BAJTÁRSI KÖZÖSSÉG
KÖZPONTI TÁJÉKOZTATÓJA

ALAPÍTOTTA 1948-ban néhai vitéz Karsay Jenő alezredes

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában!*

Amen.

Kiadja:
a MKCsBK VEZETŐSÉGE
VETERANS' ASSOCIATION
of the former Royal Hungarian Gendarmerie
Administration Centre
712-54th Avenue, S.W.,
Calgary, Alberta, Canada
T2V 0E1

VILÁGSZERVEZETÜNK

a M. KIR. CSENDŐR BAJTÁRSI KÖZÖSSÉG — MKCsBK —
alakult 1948-ban.

Bajtársaink hivatalosan bejegyzett jótékonycélu társadalmi
egyesületeket alapítottak

az Amerikai Egyesült Államokban:

Ohio államban: Family Society of Hungarian Veteran Gendarmes
(Magyar Csenedőrök Családi Közössége) Charter B.56-940,
Cleveland, Ohio, USA., 1958. július 14-én.

Kanadában:

Ontário tartományban: Royal Hungarian Gendarmerie Veterans'
Benevolent Association. No.10. Liber 1163
Province of Ontario, Toronto (Ont.)
1962. szeptember 27.

Quebec tartományban: Association des Veterans Gendarmes
Royaux Hongrois, MKCsBK No. 96 Libro C-268,
Quebec, (P.Q.) le decembre 1972.

Alberta tartományban: Veterans' Association of the former Royal
Hungarian Gendarmerie, No. 8775, Edmonton,
Alberta, 28th October, 1975.

A MKCsBK VEZETŐSÉGE:
vitész Baranchi Tamáska Endre
MKCsBK vezető

A MKCsBK Vezetősége önként és önzetlenül intézi világszervezetünk
tájékoztató, nyilvántartó és segélyügyi szolgálatát.

FELADATAINK:

- 1./Bajtársainkkal az összeköttetést fenntartani, érdekeiket képviselni,
összejöveteleinkről és a személyi változásokról őket értesíteni.
- 2./Előadások, ünnepélyek társasvacsorák rendezésével anyagi alapot
teremteni és ebből rászoruló bajtársainkat és hozzátartozóinkat segí-
teni.
- 3./Ápolni a szolgálati ideálokat és kegyelettel megőrizni emlékét a volt
M.Kir. Csenedőrség azon tagjainak, akik a törvény és a rend szolgál-
latában az emberi szabadságjogok és a közbiztonság védelmében
Hazájukért áldozták életüket.
- 4./Az állampolgári jogok és kötelességek megismerése és teljesítésében
segédkezni.

(Folytatás a borítólappal utolsó előtti oldalán)

BAJTÁRSI LEVÉL

A M.CSENDŐR BAJTÁRSI KÖZÖSSÉG KÖZPONTI
TÁJÉKOZTATÓJA

XXXII. Évfolyam   Calgary, 1979. október 31-én   2. szám

TARTALOM

1./	— . —	
2./	Tanulmányok, cikkek, leírások, versek	
	vitész Király Gyula: Kettéhasadt a lélek	2
	Reményik Sándor: Karácsonykor (vers)	3
	Bihari Bünlátó: A csenedőrnév megint szép lesz ...	4
	vitész Szombathy Lajos János: A gondviselés kezében	5
	Csepi Béla: Akit illet... (vers)	7
	Utczás Mihály: Traunfall — 1945	8
	Jegenyés Pál: 12 csenedőrrasszony elleni nyomozás	11
	P.J.: Jóakarató segítség	14
	vitész Kövendy Károly CM: Tar József csenedőr	15
	vitész Nagy Lajos: Donmenti emlékek	19
	vitész Baranchi Tamáska Endre: Lovaglótanárom	22
	Dr. Kiss Gyula: vitész Király Gyula csenedőrezredes emlékezete	24
	Domokos Sándor: Írok és sírok (vers)	28
3./	Közösségi, egyesületi és társadalmi események	
	Beszámoló a Csenedőrnapi, Hősök napja és más összejövetelekről	29
	A magyar élet eseményei világszerte	52
	Utczás Mihály: A 4. Ausztráliai Magyar Találkozó	52
4./	Bajtársi hírek	
	Apáik nyomdokában a magyarságért	60
	Oláh György: Lesz-e virág az ősi fán?	60
	Turcsányi Mihály: Ki meri mondani (vers)	63
	Tagfelvétel, kitüntetés, elismerés, megbízás	63
	Látogatások	64
	Házasság, születés, Gratuláció	66
	Betegségek, felgyógyulások	69
	Halottaink	71
	Juhász Gyula: Testamentum (vers)	82
5./	Értesítések	
	A Múzeum hírei	83
	Könyvismertetés	84
	Értesítés	94
	Pénzküldemények nyugtázása 1979. III. 6 — VIII. 31-ig	94

vitéz Király Gyula
1893—1979

Kettéhasadt a lélek

Nem kell visszamennem a régmúltba, a mi korunkban is bővelkedünk a példákban, amelyek cikkem címét igazolják, íme:

1940-ben hónapokig álltak készen a magyar fegyveres erők Erdély határán, hogy birtokba vegyék a 22 évig idegenek által bitorolt területeket és felszabadítsák elnyomott testvéreinket. Végre ütött az óra és a hevenyészett második bécsi döntés nyomán elindultak csapataink Északerdélybe. gyenge a szó, a toll annak leírására, hogy az ott élő magyarság micso-da örömmel, lelkesedéssel fogadott bennünket. De alig múlt el néhány hét, talán egy két hónap, ezt a lelkesedést kiábrándulás, csalódás és szomorúság váltotta fel, mert nem váltottuk be a felszabaduláshoz fűzött reményeket. Közigazgatásunk nem ismerte az erdélyi lelkiséget. Így kettéhasadt az ottani magyar lélek.

Hangos dübörgéssel közeledett Hazánk egén a veszedelmek végveszedelme és ahelyett, hogy mi mindnyájan összefogtunk volna ellene, pártoskodtunk, földalatti mozgalmakat szerveztünk. Kettéhasadt a magyar lélek akkor, amikor egységben kellett volna helytállnunk, győznünk, vagy dicsőségesen elbuknunk.

A kegyetlen, vagy a megérdemelt sors emigrációba kergetett sok ezer magyart. Itt azután ahelyett, hogy egységbe forrva hatásos szószólói letünk volna otthon maradt és elnémitott népünknek, folytattuk azt, amit a bekövetkezett nagy nemzeti szerencsétlenség időlegesen megszakított. Gombamódra szerveztük a különféle egyesületeket szinte csak azért, hogy egymás ellen acsarkodjanak. Tisztánlátó és figyelmeztető honfitársaink szava üres fülekre talált: kettéhasadt a magyar lélek.

Vallásos, istenfélő, magyareMBER vagyok, de soha életemben nem foglalkoztam vallás-felekezeti kérdésekkel, sohase kérdeztem bajtársaimat, barátaimat, hogy milyen vallásuak. Ezt — ha csak véletlenül nem — nem is tudtam. Most se foglalkozom ezzel a kérdéssel, tehát senki se értse félre az alább mondottakat. A közel múltban két olyan jelenségre kellett felfigyelnem, amelyek a kettéhasadt magyar lelket még tovább és darabokra akarja szétrepeszteni és szoros összefüggésben vannak a magyar csendőrséggel. Egyik esetben magyar közületek istentiszteletet rendeztek a Hősök és Mártírok emlékezetére: ebből a magyar csendőrséget egyszerűen kihagyták. Rövidesen újabb istentisztelet következett, amelynek meghirdetése alkalmával még tovább mentek és egyenkint felsorolták azokat a magyar egyesületeket, tömörüléseket, amelyeknek halottaiért, hőseiért, magyarjaiért imádkozni fognak. Ebben sem említették meg a magyar csendőrséget, amely pedig Bajtársainak 50 %-át áldozta fel a Haza oltárán.

Egy hírlapi cikk nyomán már régebben felvettem egyszer a hasonló visszatetsző eljárást és annak a magyar lelket szétforgácsoló voltát, ami-re azt a választ kaptam, hogy „bizonyos köröknek” nem tetszik a magyar csendőrmúlt kiemelése. Ezek szerint minden magyar testületnek, egyesületnek van és lehet múltja, érdeme, lehet hőse, mártirja, csak a magyar csendőrségnek nem lehet, mert az nem tetszik „bizonyos köröknek!” Szomorú áramlatra mutatnak ezek a jelenségek! Még szerencse, hogy Testületünk nem létezett 2000 évvel ezelőtt, mert különben most a Megváltó keresztre feszítését is a m.kir. Csendőrség bűneül rónák fel a „Feszítsd meg”-et ordítók helyett.

Kedves Csendőr Bajtársaim! Nektek írtam le ezeket, de szólhatnak minden becsületesen gondolkodó magyarnak is. Kérlek Benneteket, ne kövessétek a magyart a magyartól elválasztó, a magyar lelket széthasogató utat!

Szent Karácsony napját, a szeretet földreszállt Fejedelmének, az Isten Fiának születésnapját ünnepeljük ma. Ilyenkor megértőbb, fogékonyabb az emberi lélek a szeretet befogadására alkalmasabb. Adjunk neki helyet szívünkben, lelkünkben, mert ez az egyetlen ír, gyógyszer, mely összeforraszthatja a kettéhasadt magyar lelkeket és teszi alkalmassá kitartó, erős, megfeszített munkára, amellyel felszabadíthatjuk magyar népünket és felépíthetjük rombadöntött magyar Hazánkat!

Ezzel a megváltó, összetartó és megtartó és építő karácsony szeretettel kívánok minden csendőr Bajtársamnak és minden csendőr Családnak bodog karácsonyi ünnepeket.

Nyugaton, 1964. Karácsonyán.

Reményik Sándor

Karácsonykor

A szent estén majd eljövök ide
Álmaim szekerébe fogatok
És szólok fantáziám táltosához
Hipp-hopp, ott legyek, ahol akarok,
És álomhintón eljövök — ide.

Itt minden fehér lesz. — fehér, s halott
Csak egy hang lesz a halott rengetegben:
A zúgó patakok.

És én fenyőtől fenyőhöz megyek
És minden fenyőt megsimogatok.

És megkérdezem: virrasztotok még?
És megkérdezem: hogy aludtatok?

És aztán feltűzöm a szívemet
A legmagasabb fenyő tetejére,
S imába kezdek: Magány, Mi Anyánk...
Neked ajánlom égő szívemet...

Olyan lesz, mint egy karácsonyfaláng.

Kolozsvár 1921 Karácsonyán.

Bihari Bünlátó

A csendőrnév megint szép lesz...

Nem természetem, így nehezemre is esik mások gondolatát átvenni és kihasználni, de a hangulatkeltés érdekében most mégis megteszem. A csendőrség múltja, jelene és jövője felett elgondolkozva a költő szavai jutnak eszembe. Ennek hatásától pedig felmelegedve és a hitben megerősödve a helyzetünket én így látom: A csendőrnév megint szép lesz, méltó régi nagy híréhez, mert amit rákentek a későbbi évtizedek mi a szellem és a toll erejével még képesek vagyunk lemosni róla a gyalázatot. Írom és állítom pedig ezt azért, mert megkértek, hogy írnam meg a véleményemet én is a Bajtársi Levélről.

A „Bajtársi Levél” elnevezés szerintem helyes és természetes, mivel magában hordozza a valóságot: a bajtársak leveleiből tevődik össze és bajtársak készítik bajtársak részére. Zavaros időben, de ápolt melegágyban született. Így pedig a bölcsőjéből idejében kikerült, talpra állt és gyors léptekkel bevonult a bajtársak szívébe. Azóta szeretjük, féltjük, ápoljuk és várjuk, pert ünnepnap számunkra, ha kezünkbe vehetjük. Sorait igehirdetésnek is tekinthetjük, mivel azok bajtársiasan kedvesek, igazak, határozottak és útmutatók a számunkra. Elmondhatjuk tehát, hogy eddig nem csalódtunk benne és higyük, hogy a jövőben se fogunk. Aggasztó a részünkre csupán az, hogy a halottas rovata az utóbbi időben kibővült, s így várható, hogy a bajtársak kihalásával a lap megszűnik. Fotnos azonban, hogy még él, dolgozik és jelen mivoltában virágozik.

A százéves évfordulónk közeledte alkalmából a „Bajtársi Levél” új időknek új szavaival jelentkezik. Tisztázni kívánja a Testületünkkel kapcsolatos rágalmakat és felszínre akarja hozni a valóságon alapuló igazságunkat. Ehhez pedig szükséges az összes bajtársak segítsége. Tény, hogy minden bajtársnak van szolgálati élménye, elgondolása és így azok értékes adatok is lehetnek. Érezzük tehát kötelességünknek, hogy ezeket leírjuk és bocsássuk minél előbb a szerkesztőség rendelkezésére összesítés és feldolgozás céljából. Figyelembe kell vennünk, hogy ha tétlenül kihalunk, nem lesz többé élő erő, mely az igazságunkat föltárja. Így

csak az maradna meg a történelem-írás számára, melyet odahaza el-lenségeink rosszindulattal, bosszúból és egyoldalulag eddig leírtak. Ezek pedig nem tükrözik vissza az általunk „Híven, Becsülettel és Vitézül” teljesített múltbeli munkánkat, s így természetes, hogy történelem-írás-nak jogos és törvényes alapjai nem is lehetnek.

Reménykedve bizakodjunk, és hittel higyük, hogy közös munkánk nyomában az ezeréves öreg tölgyfánknek a csendőrségi ága is ki fog zöldülni és egyszer majd csalogató lombjai alá hívja az igazságot, a vándort és az érdemeseket is hüsülni. Ha pedig ez megtörténik, nem lesz többé szegényünk és a majdani sírunkban sem lesz szükséges bánatunkban megfordulni, hanem végre ott — talán — békességben tudunk majd pihenni.

vitéz Szombathy Lajos János

A Gondviselés kezében

A Magyar Otthon nagytermében egy talpalattnyi üres hely se maradt. A nagyvilág távoli ausztrál földrészének nyugati fővárosában nemzeti ünnepre gyűltek össze az odasodródott, emigrációba kényszerült magyarok, hogy együtt emlékezzenek.

Az ünnepség megnyitója a Magyar Hiszekegy együttes eléneklése után kedvesarcú, okoszemű fiucska jelenik meg, jólnevelten meghajol, majd szépen, tisztán csengő hangon, minden jelenlévő nevében is versben imát mond:

Áldd meg Isten szép Hazánkat,
Hegyét, halmát, rónaságát,
Áldd meg minden fiát, lányát,
Kik munkálják boldogságát.

Add, hogy Hazánkat szeressük,
Érte mindent megtehessünk,
Érte éljünk, érte haljunk,
Hozzá mindig hű maradjunk. Ámen.

Az ima elhangzása és egy pillanatnyi meghatódott csend után lelkes taps köszöni meg a hallottakat és utána a műsor szépen folytatódik. S íme, bár senkise veszi észre az történik, hogy a kisfiú ajkáról hallott ima nyomán az emlékezés szívből feltörő ereje onnan a Magyar Otthonból lélekben messzevisz vissza egy családot, térben és időben egyaránt. Vissza a hólepte ormu magas és sűrű erdővel borított hegyek között eldugott osztrák falucskába, egy szűk padlásszobácskába, hol egykoron ez az élet gyökértépő viharától odasodort kis magyar család meghúzódott. Az éhezéstől síró kicsi fiacskájukat szívükre ölelve koldusszegényen éheztek és fáztak. Legfájóbban azonban a lélek didergett és éhezett. Abban az időben az érző emberi szíveken gazul ütött sok-sok seb fájón vérzett még és minden bokor a háborút veszített igaz hazafiakat hajszó-ló vérebe csörtetésétől volt hangos. A jelen félelmetes, a jövő pedig vak-sötét volt.

A családfőt hivatása a leghajszoltabbak közé sorolta: csendőrnymozó csoportparancsnok. Jól tudta, hogy ha elfogják és kiszolgáltatják, kötelességteljesítésében hiába volt ártatlan és mindenkor tisztakezű, biztos halál vár rá. Ehhez tulságosan jól ismerte a kommunizmust, melynek megszállott követői nemcsak ellenfeleikre törnek, de folyton azt is lesik, hogy mikor haraphatják át a torkát tulajdon társaiknak. Tudta jól, hogy kegyetlenül megkínózzák mielőtt agyonverik, esetleg nem is a zárt Andrassy út 60-ban, hanem mint annyi mást is, a megvadított csőcselék által a nyílt utcán tapostatják széjjel. Talán még az akasztófa nyugalmaig se juthat el élve. Szörnyű fizetség lenne a Haza szolgálatában hűségesen eltöltött hosszú évek után. A gondolat borzalmasságát növelte az a tragikus tény, hogy ausztriai meghúzóadásuk területén működő amerikai megszállók a „szabadságvédő” Egyesült Államok örök szégyenére válogatás nélkül kényszerítették, toloncolták haza a menekültek ezreit lelakatolt, fegyveresen őrzött vagonokban. Nekik akkor minden hazatérni vonakodó, minden menekült fasiszta, nyilas, usztasa, náci vagy gyilkos volt, kik a büntetéstől való félelmükben nem mernek hazamenni. Hazug propagandájuk állandóan ezt harsogta, hirdette. Az így agymosottak vakon el is hitték, hogy az úgy van, úgy igaz. A hazakényszerítésben értelmetlenek, nyersék és durvák voltak.

Mindezek tudatában a családfő készen volt arra is, hogy családjától elszakadva, végső esetben szökést kíséreljen meg. ugyanekkor azonban visszariadt a gondolattól, hogy súlyos beteg feleségét és kicsi fiacskájukat cserbenhagyva sorsuknak engedje át. De mit érne a családdal való maradással? Előbb utóbb csak elszakítanak szereteteitől. Szívettpő, lelketrázó gondolat.

Csodálatosképpen, van azonban olykor úgy, hogy az történik, ami meghaladja az emberi számítást, az emberi értelmet. Ez történt. Isten megmutatta jelenlétét ebben a szörnyű időben és végtelen irgalmában megsegítette ezt a riadt kis magyar családot. Mikor már kényszerítve voltak az indulásra, csoda történt. Az Isten — bár megelőzően megpróbáltatást, testi, lelki szenvedést, anyagi összeomlást mért a kis családra — a teljes pusztulástól megmentette őket.

Még 1944. július 2-án felesége, a Debrecent ért súlyos amerikai bombatámadáskor házi pincéjükből mint egyetlen életben maradt életveszélyes sérüléssel: megmenekült, de ebből még egy esztendő múltán se gyógyult ki teljesen. Ismételt panaszukra végre kijött hozzájuk a szigorú és közömbös, de mégis kötelességtudó amerikai katonaoorvos és olyan súlyos trombozis állapított meg, hogy még hordágyon se volt szállítható. Ezért ideiglenes haladékot, felmentést adott az azonnali hazaszállítás kötelezettsége alól. Ilyenképpen a család pillanatnyilag meg volt mentve.

Közben az történt, hogy a helyi amerikai katonai parancsnok, mint egyik kényszer-hazaszállító vonat őrségének parancsnoka személyesen győződött meg a tömeges kegyetlenkedésekről, borzalmas igazságtalanságokról, melyekkel otthon a menekülteket fogadták. Rádöbrent saját amerikai propagandájuk hazug voltára és most már nem hajszolni, de segíteni igyekezett a hazamenni vonakodóknak és védelmébe vette a kis csendőrcsaládot, melynek családfője kilétéről pontos tudomása volt.

A birtokában volt hazaszállítandók névsorából — súlyos személyi felelősséget vállalva — kihúzta a családfő nevét azzal a bejegyzéssel, hogy az illető az ő körzetéből ismeretlen helyre távozott. Mindezt most már kezét nyújtva — magyarszármazású őrmestere, mint tolmács útján — közölte is az amerikai konyhán mosogató családfővel, azt kötelezve szigorú titoktartásra. Valóban, Isten útjai kifürkészhetetlenek.

A kis csendőrcsalád a félreeső házacska padlószobájában meghúzódva, majd később nevet, s hogy nyomukat eltüntessék, többször lakóhelyet is változtatott végül is átvészelt a kezdeti idők súlyos veszélyeit. Hosszú évek után, már csak Ausztráliában tudták meg, hogy az egyébként gyenge, befolyásolható és közömbös Truman amerikai elnök az egyszerű ember volt a talpán, mert mikor tudomást szerzett a borzalmasságokról azokat megelégette, s megszüntette amerikai részről a menekültek további hazatoncolását és kiadását.

Ezen megpróbáló súlyos idők alatt történt, hogy egy napon valahonnan és valahogyan, igen szegényes, lehúzással sokszorosított menekült-kiadásu lapocskák kerültek a család kezébe és abban egyebek között, a Magyar Otthonban most imaként elhangzott kis vers. A magyar betűnek, mint a magyar élet jelének, de különösen a versnek a család lelkére akkori hatása nehezen leírható. Mintha valahonnan a sötét felhők mögül előbújó napsugár hatolt volna be a jégvirágos ablakon át a testben-lélekleben didergő, teljes reményvesztés felé sodródó család nyomorúságos szobáskájába. A riadt szívekben felcsillanó bizalom, az isteni Gondviselés jelentésének melegítő érzése derengett fel, árasztva, sugározva az istenhitbe, mint utolsó szalmaszálba megkapaszkodó emberi élet nagy reményét és ígérését: Isten segítségét!

Az üressé lett reménytelenségbe dermedt emberi lelkekben biztatón és vigasztalóan csendült föl egy drága meleg hang: „Jöjjetek énhozzám mindannyian...”

Ha naivnak tűnne is, való igaz, hogy ez a kis, előzőleg nem ismert vers attól az emlékezetes naptól kezdve a család minden napos imájává lett és elmaradhatatlanul besorolt az Úr Krisztustól tanult imádság után. Mint hitbeli örökség, az azóta már emberekké lett fiakon át továbbadódik az ugyancsak magyarnak nevelt kicsi unokáknak, hogy megtanulva egykoron majd azok is örökölni hagyhassák az őket sorban követő utódaiknak.

Como, (Nyugat-Ausztrália), 1979. március 8.

Csepi Béla:

Akit illet...

*Te vagy a példa a jóakaratra;
Sok kezéd van, mint hindu isteneknek,
Amerre nyúlnak, erőt fakasztanak,
Bátorságot az erőtleneknek.*

*Te vagy a jóság kiteljesülve;
A szív és szeretet koszorúba fonva
Homlokodon fénylik látomásunkban,
Ha reád gondolunk imádkozva.*

*Te vagy az ígéret szoborba öntve,
Csak látni kell téged, és elevenné lesz,
Minden képzelet ragyogni kezd veled,
Fénybe borítja környezetet.*

(Kat. Magy. Vas. 1978. XI. 19.)

Utczás Mihály:

Traunfall, 1945

A traunfalli csendőr erdőtábor rövid története.

Soha sem olvastam arról, hogy valaki megörökítette volna az ausztriai Traunfall-i csendőr erdő-tábor életét írásban és képen az utókornak. Az 1945-ös szétszórásunk előtt ez az erdő adott sok száz csendőr bajtársnak és hozzátartozóinak először békés otthont a nagy hontalanságban. Azután innen indultak el a családok, s a bajtársak a szélrózsa minden irányába, ki előbb, ki később.

Soraimmal távolról se törekedem teljességre, csupán azt szeretném legyen némi nyoma ennek a csendőr-tábornak, melyhez hasonló — csak csendőrökkel teli — tábor valószínűleg sehol máshol nem is létezett.

A Traun folyó, a Duna 180 km. hosszú jobb mellékfolyója Stájerországban ered, s Gmunden város után a fenyő-erdőkben, Roitham mellett van 14 méteres vízesése. Traunfall, vagy ahogy a csendőrök megmagyarosították: Traunfalva.

1945 elején számos területét vesztett csendőralakulatot egyenesen Bajországba telepítettek ki, ahova kivitték ugyancsak a még szolgálatot teljesítők hozzátartozóinak nagy részét is. Ezeken kívül az ország nyugati területein, magasabb pság-oknál szolgálatot teljesítők és a hozzájuk menekülők nagyobb csoportokban, szekereken vonultak nyugat felé, míg az őrsök körletük elvesztése után húzódtak kisebb csoportokban nyugat felé, avagy még otthon visszamaradtak. Már áprilisban várható volt, hogy az orosz erők Alsó-Ausztriát egészen az Enns folyóig fogják előzőlni, ezért igyekezett mindenki a folyón keresztül, Felső-Ausztriába jutni.

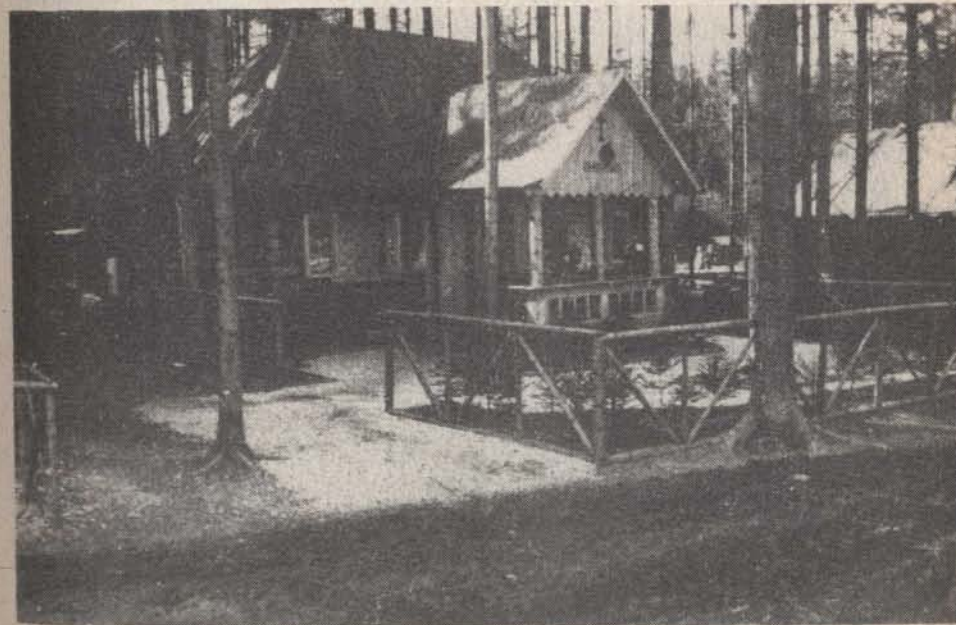
Az április folyamán nyugat felé menetelő csendőr csoportokat — már amelyek elérhetőek voltak — Felső-Ausztria közepére, a Traun folyónak a Gmunden városnak északra lévő vízesése körüli fenyő-erdőkbe irányították az akkor még német hatóságok a Linzben e célból települt vitéz Kontra Kálmán ezds. útján. A győri osztály törzse és a hozzájuk menekültek vitéz Tavassy Lajos ezds. vezetésével a mosoni határon hagyták el az országot, hol csatlakozott hozzájuk a kerület nyomozó alsz-

tályának fele is. Április 18-án érkeztek meg a vízeséshez legközelebb eső Roitham helységbe és tájékozódás után 21-én szemrevételezték az elfoglalandó erdőket. Míg ezt tették, addig a kb. 5-6 km-re lévő Attnang-Puchheim vasuti csomópontot — tele magyar menekülteket szállító szerelvényekkel — órákon át bombázták az amerikai bombázók.

Napok múltával megérkeztek a Miskolc körüli alakulatok, amelyek a telet a Dunától északra, a Kis-Alföldön töltötték és egészen Linzig, a Duna északi partján menetelve jutottak el Felső-Ausztriába. Délről jöttek Graz-on át a Szombathely vidéki alakulatok (iskolák, stb.), melyek a folyó völgyeken át, Bad Ischl-en keresztül igyekeztek Traunfallhoz jutni. Ide érkezett be a budapesti kerületből megmaradt csoport is, valamint a székesfehérvári kerület komáromi osztályának népes maradványa.

A győriekkel egyesült említett legelső csoport is csak e napokban, április legvégén vonult be az erdőbe, hogy magának tábort, otthont létesítsen.

Kora tavasz volt, s különben is ott Salzkammergutban a tavasz és nyár is meglehetősen esős és május első napjaiban még havazás is volt. A letelepülők engedélyt kaptak a hatóságoktól, hogy a szükségnek megfelelően sudár fenyőfákat vágjanak ki, s azokat lovas szekerekkel fűrészmalomba szállítsák, hogy kunyhók, házak építésére alkalmas épületfát kapjanak. Földbevált kunyhók készültek, majd csinos házak is épültek a legszebb gömbfából egymásra rakott falakkal. Hamarosan emeletes, toronyszerű lakok is emelkedtek a fák között. Sokszor a tetőt a közeli papírgyárból hozott elsötétítési papír több rétege fedte be, melyet kátránnyal bemázoltak. A szerencsések a villanyt is bevezették. Mindezt csak kevés szerszámmal, de nagy leleményességgel teremtették meg.

Marika-lak. Traunfall, 1945
Utczás Mihályék háza.

Május első napjaiban, egy közeli vendéglőben megalakult a táborparancsnokság vitéz Zámbery Árpád ezds. a budapesti kerület utolsó pk-ának vezetésével. A gazdasági ügyeket Cserfay Ödön g.ezds. intézte. Ezután rövidesen, kb. május 6-án Felső-Ausztria ezen vidéke amerikai megszállás alá került és hivatalosan a csendőr tábor minden lakója hadifogoly lett. A szabad mozgás alig volt korlátozva és ennek megfelelően igen kevés étellemezérről gondoskodtak az amerikai parancsnokságok. A csendőrök kisebb egységei az amerikaiak alatt több hétig rendfenntartó és forgalomirányító szolgálatot teljesítettek, fegyverrel, kb. 50 km. körzetben. Az emberek étellemezése mellett hasonlóan nehéz feladat volt a táborba együttérkezett több száz ló étellemezése is. Sok lovat elvittek az amerikai katonák, hogy lovagolni tanuljanak és többet nem hozták vissza. Végül is a tábor lakóinak étellemezésére egyre több lovat kellett levágni.

Erdélyi bajtársainkkal együtt érkezett április utolsó napjaiban Ft. Takács Gábor csiksomlyói ferences atya, aki a csendőrök tábori-papja lett. Május elejétől kezdve, a szombathelyiek táborrészében, minden vásár- és ünnepnapon, virágokkal díszített tábori oltáron népes gyülekeznek mondott szentmisét.

Azután jött a hazatérési láz. Fiatalok, idősek, főként azok, akiknek hozzátartozóik voltak otthon, hazamentek. Akik kitarítottak, előbb, utóbb délre, vagy nyugatra indultak el családjukat megkeresni, vagy a közelben letelepedni, vagy valahol messze új hazát keresni.

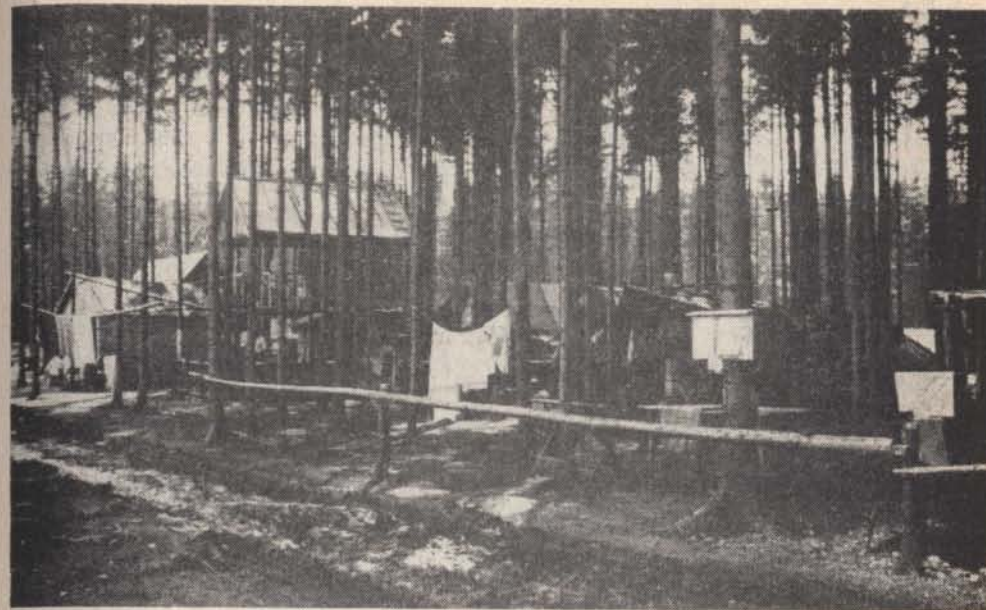
Mikor a hűvös idő és az őszi esőzés beköszöntött, lassan az utolsó is elhagyták az erdőt.

Ezen rövid emlékezés megírásánál csupán emlékezetemre voltam utalva. Számadatokat a csendőrök, hozzátartozók létszámára, a lovak számára még megközelítőleg se adhatok. Vitéz Tavassy Lajos ezds.-sel együtt a tábor egyik megalapítója voltam, de később, a tábor ügymenetében nem vettünk részt.

Kimutatások, jelentések, egyéb írásbeli adatok bizonyára ma is léteznek, s így még ma is meg van a lehetőség adatokra épített hitelesebb, részletesebb történetét megírni Traunfall-nak, melyet a csendőrök 34 évvel ezelőtt Traunfalvának emlegettek.

Táborrészlet. Traunfall 1945

Táborrészlet. Traunfall 1945

Jegenyés Pál:

12 csendőrasszony elleni nyomozás

Az ország területének elhagyása után a komáromi osztályhoz tartozó őrsök beosztott legénysége és családtagjaik Antalffy Pál őrgy. a komáromi osztály utolsó pk-ának vezetése alatt a menekülés során a Traunfall-i erdőben kaptunk ideiglenes szállást.

Egy heti otlétünk alatt többen jöttek hozzánk a bajtársak közül, kiknek családjaikat én már jó előre biztonságba helyeztem a közeli Walburgskirchenben, hogy szeretnének azokkal összekerülni. Javasoltam, kérjünk osztálykihallgatáson eltávozást, melyet meg is kaptunk. Másnap vitéz Kerényi Béla, Keresztény József főtörm.-ek, velem együtt osztálysegédmunkások, Karácsony Tódor törm., valamint Bujdosó Antal lovas őrm. el is indultunk három lőfogatu kocsival Walburgskirchen község irányába azzal a parancsal, hogy „készítsünk szállást a visszamaradt csendőr családok számára, s ha kész a szállás, akkor menjünk visszafelé, s útközben találkozunk, mert pár nap múlva indult volna az egész menekült csoport is.”

1945. április 24-én 2 órakor érkezünk meg, s nagy volt az öröm, mikor családjainkkal újra összetalálkozhattunk. Kipihenve az út fáradalmait ott megtudtam, hogy vitéz Temesvári Endre vörgy., felügyelőnk csoportjával a szomszédos községben van elszállásolva. Így Bujdosó őrm.-rel kp-on elindultunk, hogy nála jelentkezzünk.

Alig tettük meg a fele utat, az országúton szembetalálkoztunk felügye-

lönkkel és Beöthy Kálmán ezds-sel. Mindkettőjüket már korábról személyesen ismertem. Vitéz Temesváry vörge. Esztergomban osztpk-om volt. Ő vizsgálta ki nősülési ügyemet. Beöthy ezds. pedig sznypk-om volt Szentendrén, s mikor a csillaghegyi őrsön 64 rendbeli villabetörést kiderítettem, ő tett javaslatot az öpk-i iskolába való vezénylésemre. Kerékpárról szállva jelentkeztünk, mire mindketten kezefogtak velünk, majd jelentettem részletesen helyzetünket.

v. Temesváry vörge ekkor közölte velünk, hogy az amerikai megszálló csapatok néhány nap alatt megérkeznek. Utasított, hogy senki semmiféle ellenállást meg ne kíséreljen és a táborban lévő csendőrök fegyverzetüket és löszereiket egy helyre lerakva adják át az odaérkező amerikai alakulatoknak és velük szemben a legnagyobb udvariasságot tanúsítsák. Mindenki maradjon családjával szállásán.

Távozásunk előtt úgy láttam, hogy valami erősen foglalkoztatja. Úgy is volt, mert akkor bízott meg a csendőrasszonyok kényes ügyének elintézésével. A tényállást Beöthy ezds. ismertette az alábbiak szerint: „Tegnapelőtt itt volt egy német hadnagy, egy visszavonuló német alakulat mozgó élelmezési raktárának vezetője. Előadta, hogy Walburgskirchentől nyugatra 5 km-re, az út melletti vendéglőben van a raktár elhelyezve az erdőben meghúzódó német katonák részére. A leltár szerint egy 5 kg-os kávé, egy 10 kg-os cukor és egy 3 kg-os teás doboz hiányzik. Nem akar senkit se meggyanusítani, de több esetben látta, hogy az asszonyok kávéit isznak. Lehetséges, hogy tudnak valamit az eltűnt dolgokról. A raktár ajtaját állandóan zárva tartják. Van egy őrmester segítőtársa, kiből 100 %-ig megbízik.”

Felügyelőnk ezután azt kérdezte tőlem, hogy „Megértette Ön, hogy miről van szó? A csendőrasszonyok meggyanusításáról van szó, — az ő becsületüket meg kell védeni!” — Megértettem — válaszoltam. Azután újból meleg kézfogás és mentünk vissza szállásunkra. Ez volt az utolsó találkozásom vezérőrnagy úrral.

Emlékszem jól, gyönyörű napos idő volt, de mi nem a környékben gyönyörködtünk, hanem kérdéseket tettünk föl egymásnak, hogy mit is tehetünk. Hivatalos nyomozásnak akadálya van. Mi mindnyájan idegen országban vagyunk, mint menekültek, hol a mi utasításaink nem érvényesek. Örülünk kell, hogy megtűrnek bennünket, nemhogy még nyomozást folytassunk le. Erre itt a német csendőrség illetékes.

Másnap Bujdosó őrm-rel befogtuk a lovakat és megindultunk takarmányt szerezni és elmentünk a helyszínre, s ott jól körülnéztünk kívülről mindent. Mondtam Bujdosó őrm-nek, adjon enni a lovaknak még a tegnapi maradék szénából, majd nézzen körül a pajtában, mennyi takarmány van. Én meg bemegyek az ivóba egy pohár sörre és beszéllek a vendéglőssel a takarmány ügyében. Az ivóban csak egy álmos német őrmester ült az asztalnál, s itta a harmadik pohár sört. Magam is rendeltem egyet és tört német nyelvtudásommal érdeklődtem a vendéglőtől, hogy hol lehet takarmányt kapni. Rövid idő telt csak el, s már jött is vissza Bujdosó őrm. mosolyogva, s mondja ám, hogy meg van amiért jöttünk! Nem akartam hinni a füleimnek. Ez már akkor csakugyan ok az ivásra. Ujabb sörök mellett Bujdosó őrm. elmondta, hogy bement a

pajtába, az tömve volt takarmánnyal, balra nyílt egy szoba, melynek nyitott ajtaján keresztül épp az ágy alá látott: ott volt mind a három doboz, nyitva, megnézte, félig lehetek.

Most kellett okosnak lennünk! Nyomozunk jogtalanul, a bünjelek megvannak, a sértettel nem tudunk még beszélni, gyanúsított, illetve tettes még nincs. A hátralévő dolgokat most már feltűnés nélkül kell elintézni, hogy senki se sejtse, mi járásban vagyunk. A vendéglőtől tehát vettem egy jó köteg szénát, melyhez Bujdosó őrm. fonta a jó hosszú kötelet szénából. Bementünk a pajtából nyíló kis szobába, hol tartottam a zsákot, míg a vendéglős mérte bele a zabot. Közben a lábammal az ágy alatt megérintettem a dobozokat. Amikor már félignél följebb kezdett telni a zsák, megkérdeztem, hogy ki alszik ebben a szobában? A felelet volt, hogy a cselédje, a szolga. Még évekkkel ezelőtt, emlékezete szerint 1938-ban került hozzá, mint menekült Lengyelországból, azóta szorgalmasan dolgozik. No gondoltam — megvan a tettes is. Felpakoltuk a takarmányt, mikor éppen jött kerékpáron a német hadnagy, s ment be a raktárba. Gondoltam magamban, de kapóra jött minden.

Kifizettük a takarmányt és a söröket, s utána bementem a hadnagyhöz, s megkérdeztem, hogy ő volt-e, aki a Vezérőrnagy úrnál járt a kávé, tea és cukor eltűnése ügyében? Igenlő válaszára megmondtam, hogy megvannak az elveszett dolgok. Tettes a vendéglős szolgája és annak az ágya alatt megtalálhatja azokat. Megmondtam azt is, hogy amíg itt vagyunk, semmiféle lépést ne tegyen. Amikor azután majd mindent elintézt, menjen el a Vezérőrnagy úrhoz és kérjen bocsánatot a csendőrasszonyok meggyanusítása miatt.

Felültünk a kocsira, indultunk kifelé, mikor két asszonyt látok, akik magyarul beszélgetnek. Köszöntem, bemutatkoztam, s megtudtuk, hogy 12-en vannak, csendőr-feleségek, ide vannak beszállássalva, s várják férjeiket Traunfall-ból. Megnyugtattam őket, hogy mi is odavalók vagyunk és a többi ottmaradt csendőrök is készülődtek az indulásra. Egyben átadtam a Vezérőrnagy úr utasítását.

Így sikerült a 12 csendőrasszony becsületét megvédeni, bár ők nem is tudtak arról, hogy mivel voltak gyanúsítva. Ha tudták volna, bizony a tíz körmükkel mentek volna neki a német hadnagynak, mely azután igazán nagy bajt hozott volna a fejünkre.

Bevonulás után jelentettük az ügyet Deteky Ágoston alez-nak, aki mint szállásmester végiglátogatta a táborokat, még az amerikaiak bevonulása előtt és oktatta ki a csendőröket a magatartásra.

Mit tagadjam, mi a járőr követtük el az utasításainkkal szemben a legnagyobb szabálytalanságot. Járőrfelszerelésünk tábori sapka, kis toll nélkül, síma derékszíj, s sehol semmit nem írtunk föl. Ezért most annyi év után felkérem a 12 csendőrasszonyt, akik ellen a „nyomozást” lefolytattuk, hogy írják meg nevüket és hollétüket a „Bajtársi Levél”-nek. Egyébként pedig most már nyugodjanak meg, mert volt egy ember, aki tudtukon kívül is szívéen viselte sorsukat: vitéz Temesvári Endre vörge., a csendőrség utolsó felügyelője. Imádkozunk lelke üdvéért, Isten nyugosztalja.

Jóakarató segítség

1943 tavaszán portyázó járőröm ellenőrzésére indultam, mikor a községből kifelé haladva, lóháton, megállított egy 40 év körüli rendes háziasszonynak látszó nő, mondván panaszt szeretne tenni férje ellen. Azzal kezdte panaszát, hogy férje a helyi baromfi vágótelepen dolgozik és szépen keres. Már több mint egy fél éve azonban nem adja oda a keresetét és még a fönntartásukat sem fedezi. Barátaival kártyázik és italozik. Ő két kisleány gyermekükkel a saját szüleitől kért segítségből él. A férje kosztját is alig tudja előállítani. Keresete az utóbbi időben már a folytatott életmódjához sem elég és a fehérműjüket adogatja el (lepedőket, törülközőket stb.). Nagyon kért, hogy ha lehet segítsünk rajtuk. Férjét térítsük vissza régi életmódjukra.

Gondolkoztam, hogy bár hivatalos útra nem terelhető, de jóakaratu rábeszéléssel segíthetek, s talán rendbe lehet hozni helyzetüket. Az asszonynak meghagytam, hogy mondja meg a férjének (:ez pénteki napon volt:), hogy a következő vasárnap, mivel akkor nem dolgozik, 9 órára jöjjön be az őrsre és keresse az alhadnagy őrsparancsnokot, aki őt odarendelte. Erre a magyarázatra azért volt szükség, mert a község szárny-székhely is volt és ott két alhadnagy szakaszpk. is volt.

A férj pontosan megjelent az őrsön. Köszönésekor kezet fogtam vele, leültettem és megkínáltam cigarettával. Elmondattam vele családi állapotát. Ami hátrányos volt ránézve, azt persze elhallgatta. Megkérdeztem, van-e valami panasza a felesége ellen? Azt mondta, hogy nincs semmi panasza. Ha nincs — kérdeztem — akkor miért adta magát az ivásra és kártyázásra. Barátai vették rá — volt a válasz.

Ezek után felvilágosítottam, hogy amíg a barátait el tudja látni itallal, addig azok barátai lesznek. Ha majd már nem fizet nekik italt, a barátság is megszűnik. Ha nem fogadja meg a tanácsaimat és tovább folytatja az ivást, amihez majd nem lesz elég pénze, bűncselekmény útján fogja azt majd megszerezni. Ennek folytatása börtön lesz és a társadalom megvetése. A szép családi életnek is vége lesz. Tehát nézze a feleségét és két szép leánygyermeküket. Végül szigorúan ráparancsoltam, hogy feleségét ne hogy bántalmazza a panasztételért. Azt is mondtam még, hogy további életmódját figyelemmel fogom kísérni, s annak örülnek, ha nem kellene szigorúbb rendszabályt alkalmazni vele szemben.

Majd, vagy három hónap múlva ismét találkoztam az asszonnyal, aki jó kedéllyel kérdezte, hogy mit csináltam a férjével? Amióta bent volt nálam, megváltozott. A keresetét a családra fordítja, nem iszik. A ruháneműeket is visszavásárolta, amiket eladogatott. Béke van közöttük. Kérdezte, mit kell ezért fizetnie? Feleletem persze az volt, hogy semmit. Örülök, hogy férje jó útra tért.

Tar József csendőr 1897—1976

Kispeleskén, Szatmár vm-ben született azon a vidéken, ahol a Turfolyó a Tiszába ömlik, lapos, áldott magyar földön, hol színmagyar földművesek keményen dolgoznak meg a mindennapi kenyérért. Ott végezte elemi iskoláit, ott járt a református templomba. Mikor felnőtt, odaállt édesapja mellé, míg jött a katonai behívó. Szükség volt a kemény magyar fiúkra. Egerbe vonult be a gyalogsághoz és 1915-ben már a Kárpátokban harcolt. Innen az olasz frontra vezényelték ezredét, de akkor már őrzetető volt és a Magyar Kis Ezüst Vitézségi Érem csillogott a mellén.

Iszonyatos harcok dultak a Piave folyó birtokáért. Hidászcsoportaink pontonhidat vertek, átkeltek a folyón és megrohmozták a déli tetőt. Mikor a Piave elsodorta a hidakat és az utánpótlás megszakadt, hadifogságba estek. 1919-ben térhettek csak haza szülőföldjére, hol már új világot talált. Szülőfaluja előtt új határ húzódott: Kék, sárga, piros zászló alatt

románia lett belőle. Így nem ment haza, hanem kérte a csendőrséghez való föl vételét. 6 évet szolgált a mátészalkai osztály őrssein és kötelező-je letelte után, mint ht. csendőr (szakaszvezető) leszerelt, hazament szeretett falujába. Megtudta, hogy két bátyja az orosz fronton halt hősi halált, s édesapja már alig bírja művelni az 50 hold földet.

Édesapja halála után, mikor a románok hirdették, hogy bárki kivándorolhat Kanadába (hiszen azok örültek, ha minél több magyar hagyja el szülőfaluját) ő is megvette 32 %-os kamatra a vasút és hajójegyét, otthonhagyta édesanyját, akit sohase látott többé. A sors Észak-Albertába sodorta 1927-ben, közel a British Columbia-i határhoz, mert híre járt, hogy a Peace River környékén 10 dollárért 160 hold földet (erdőt) vásárolhat, ha kiirtja az erdőt és termővé teszi a földet, a „homestead” örökre saját tulajdona marad. Manning községtől ÉNY-ra, 8 mf-re vette meg a földet a kanadai hatóságoktól, s egy indián vezette el a földjére, mert utak nem voltak. Tar József télikabátban, kalappal, egyetlen főzőedényével, baltával és nagy fűrészével érkezett meg és az első éjszakák alatt a fűben aludt. Néhány nap alatt egy kunyhót épített, hogy az eső ne verje. Hatalmas termetű, 190 cm. magas, vaskezü, erős ember volt. Mire beállott az ősz, 10 hold erdőt már kitisztított. Ekkor baleset érte. Baltájával belevágott a lábába. Még el tudott vándorolni a tőle 2 mf-re lakó csángói-székelyekhez, akik első segélyben részesítették. Peace River-ről egy ápolónő is kijött lóháton, aki szakszerűen ellátta. Május lett, mire folytathatta az erdőirtást. A már kiirtott részre búzát vetett és októberben már hosszú kalászos, nagyszemű búzát aratott, mielőtt leesett az első hó.

A termést jó áron eladta, s a pénzből deszkát, mosdótálat, fatüzeléses kályhát vásárolt és megépítette konyha, hálószobából álló kis házat. A környéken talált egy másik magyart is, Harcsa Ferencet, aki feleségével Szabolcs vm-ből vándorolt ki. Ők és bukovinai magyarok voltak a társasága, kikkel vasárnaponként találkoztak. Villany, postaszolgálat nem volt, leveleket nem kapott, csak a munkának élt. Szorgalma gyümölcsözőtt. Még két ízben újabb 160 hold földet vásárolt, az erdőt ott is kiirtotta, hol búzát és lent termelt, melynek jó ára volt. Háza egy folyó partján állott, s télen jégtáblákat olvastott, hogy vize legyen, mert kútja befagyott a -30 — -40 Celsius fokos hidegben. Közben állatokat is vásárolt. Tehenei, disznói és baromfi csak növelték a hasznot.

Május 10-e körül ment el a hó és az alig megszáradt földbe vetette a búzát, s októberben aratott. Munkásai indiánok voltak, kik hűségesen visszatértek hozzá minden idényben, mert tisztességesen megfizetett munkájukért. Ahogy az évek rohantak, úgy gyűlt pénze is a Manning-i bankban. Így traktorokat, aratógépet vásárolt. Rádiója nem volt, mert se út, se villany még nem volt a környéken.

Kitört a II. Világháború. Nem hívták be katonának, mert koron felül volt. 50 éves volt. Nagyon kínozta az egyedüllét. Összeköttetései révén leutazott ameríkába, hol megismerkedett egy két évvel fiatalabb asszonnyal, aki bába volt otthon, de a kommunisták nem igazolták. Boldogan vette feleségül és vitte a Manning melletti farmra. Élete megváltozott. Az asszony segített mindenben. A tyuk és disznóalak nagyobbodtak,

collie kutyájukat Buksinak, macskájukat Pepi-nek hívták.

1955-ben a MacKenzie országu tról bevezették a villanyt. Rádiót vásároltak és megszületett végre a kapcsolat a külvilág és farmjuk között. Régi ismerőseivel tartották a kapcsolatot, de a Karácsonyt és a Húsvétot mindig kettesben, csendben és boldogan éltek most már fürdőszobás hideg,- melegvizes saját házukban.

Az idő azonban tovább rohant és Tar József fölött is eljárt. Nehéz kezdett lenni a farmerélet. Itt-ott fájások, reuma, gyengeség kínozta. Átköltöztek Dél-Ontarioba, de ez sem segített, elkapta a honvágy. 1973-ban feleségével együtt hazautaztak szülőfalujába.

Kispeleske azonban Pelisor lett. Román jegyző, román csendőrség parancsolt és tetejébe még a kommunizmus. Saját költségén, több ezer dollárral kijavíttatta a református templomot, hová gyermekkorában járt, míg ki nem vándorolt, melyet sohases tekintett véglegesnek. Eleinte legközelebbi rokonaiknál húzták meg magukat, majd új házat vásároltak, földes, penészszagú, fakályhás házat, de fát nem kaptak tüzelésre, csak fűrészpport. Élemiszert is alig tudtak vásárolni, hisz az egész falu éhezett. Szülei sírját csak külön engedéllyel látogathatta meg, mert ott húzódott a „magyar” határ és a temetőben állt a géppuskás megfigyelőtorony. Útleveleikkel is zavarok voltak, mert Tar József magyarnak vallotta magát, a románok románnak tekintették, közben kanadai útlevele volt. Hiányzott a vízvezeték és a fürdőszoba is. Felesége látta, hogy a csalódások özöne rágja ura egészségét.

Végre sikerült rábírnia, hogy térjenek vissza Kanadába. Házukat legközelebbi rokonuknak, nővérének ajándékozták (hogy el ne vegye az állam, mert a tulajdonos idegen állampolgár), s vissza utaztak Kanadába. Megint Ontario-ban, Delhiben vásároltak házat, de laktak rövidebb ideig Floridában is (USA), de mindenütt csak csalódás érte őket, ami egyre jobban megrongálta Tar József egészségét. 1975-ben szélütés érte, kórházba került, felépülése után bottal és taxival még eljárt a Windsor-i templomba, de 1976-ban ismét kórházba került, hol már csak ideig-óráig tudták segíteni. Felesége gondos ápolása, imái ellenére Tar József kanadai farmer, volt m.kir. csendőr 1976. február 21-én Windsorban végleg lehunyta szemét 79 éves korában.

Mielőtt meghalt így kesergett: „Drága jó Feleségem! Ki fog Veled törődni, ha én meghalok?... Sok évtizedes munkánk, terveink, csalódásaink ellenére maradt még egy kis pénzünk. Tarts meg Magadnak valamit, amire tartalékként bármikor szükséged lehet, a többit add annak a magyar intézménynek, mely véleményed szerint legjobban megérdemli az anyagi segítséget...”

A gyász keserű hónapjai magányában özv. Tar Józsefné a „Kanadai Magyarság”-ból szerzett tudomást, hogy van Torontóban egy csendőrszervezet, múzeum, sőt laktanya. 1976 késő őszén meglátogatta. A múzeumőr készséggel végigvezette a 8 helyiségen, mikor is könnyes szemmel nézegette, simogatta a csendőr és katonai ereklyéket. Minden érdekelte. vitéz Kövendy szds., múzeumőr őszintén felfedte a helyzetet, hogy hiába küzd a jelzőlőkölcsonókkal, hiába fizeti a végtelen kamatot, a bajtársi támogatás csak gyéren érkezik, s kölcsönök csak 2001-ben, 85 éves korá-

ban lesznek kifizetve. Özv. Tar Józsefné mindezt meghallgatta és hivatkozva elhunyt csendőr-ura szóbeli rendelkezésére 1976 december végén a jelzálogkölcsonőket kifizette és a múzeumört megszabadította az adóságok már elviselhetetlen kínjaitól. Özv. Tar Józsefné csendőr intézményünk őrangyala, nemeslelkű legnagyobb segítsége lett.

Kapcsolatuk továbbra is fennmaradt. v. Kövendy szds. többször kereste fel levéllel és telefonon özv. Tar Józsefnét windsori magányában. Megtudta, hogy 1977 késő őszén és 1978 kora télén súlyos beteg volt, s kórházba került. Elhatározta, hogy meghívja Etobicokeba és felajánlotta Neki a legkellemesebb vendégszobát, hogy lakjon ott, mindaddig, amíg magát ki tudja szolgálni, vagy míg önmagától el nem távozik. Özv. Tar Józsefné, szül. Tornyossy Angyalka Anna — Angyalka Néni 1978. május 26-án v. Kövendy szds. gépkocsiján megérkezett az eszmei lak-tanyába.

A hálás özvegy halott urát is magával hozta Windsorból, aki most az etobicokei Riverside temetőben pihen öt platánjuharfa alatt muskátlis sírjában. Ha megjelenik Ontario északi ege felett az oly gyakran látott északi fény, bizonyosan mosolyog, hogy nemeslelkű özvegyét biztonságban látja. Ez volt utolsó kívánsága, mely így beteljesedett.

Mindez vitéz Kövendy Károly szds. második feleségének 100 %-os egyetértése alapján történt.

Adjon a Hadúr örök nyugalommal Tar József volt m.kir. csendőrnek és hosszú életet jó egészségben, további biztonságban özvegyének az emigráció egyetlen eszmei M.Kir. Csendőrlaktanyájában.

S Kövendy Károly adott szava szent, mint a katonai eskü!

Özv. Tar Józsefné
szül. Tornyossy Angyalka

vitéz Nagy Lajos:

Donmenti emlékek

„Fegyvert s vitézt énekelek” ...

Vergilius

Ungváry hadapród urat Ceglédről vonultatták be a miskolci, Görgey Arthur nevét viselő m.kir. 13. honvéd gyalogezredhez. Kassa bombázását követő hadüzenet után egy lovakvontatta „szekerizált” gyors alakulattal vonult ki a keleti frontra. Harcolt Tarnopolnál, Vinnitsa-nál, Kiyev-nél. Csatázott a lengyel majd Bryansk-i erdők partizánjaival, akik úgy melleleg egymást is ölték, mert a polyák gyűlölte az ukránt, viszont mindkettőjüket a legelső fára húzták fel ha kézre kerültek Sztalin tovarisai.

1942 május közepén a németek megtörték a Kursk térségében ellentálló szovjet erőket, s a Tyim-i hídfőben rekedt oroszokat maguk mögött hagyva érték el a délnek hömpölygő ösfolyót a Dont.

Ezredünk, a miskolci m.kir. 13. honvéd gyalogezred három lépcsőben, június első felében érte el a Dont és vette át a Sztalingrád-ra irányított német kamerádoktól a „folyam-megfigyelő” szolgálatot. Zászlóaljunk esti besötétedést várva Ober-Markti szilvásainak takarása alatt pihent. Itt bukkantunk rá Ungváry volt hadapródunkra ki közben hadnagy úr lett és a mellét díszítő magyar és német kitüntetés sávjai bizonyították, hogy viselőjük nem igen ijedt meg a maga árnyékától.

Rókafej, a miskolci „Vörös ördög”-höz címzett vendéglő primása két hétig tartó utazásunk alatt „bandát” szervezett. Csak amolyan szájharmónikás zenekart, mert ki az Isten csodája cipelné a Sztalin-féle „paradicsom” földútjain a nagybögöt, vagy a cimbalmot? ... A szájharmónika a zubbonyzsebben is elfér, s aki ért hozzá éppen úgy lehet vele cifrázni a nótát, mint vonóval a hegedűn.

Tisztjeink körbenállva hallgatták Ungváry hadnagy úr beszámolóját a harchelyzetről, s elkerülte figyelmüket a mögéjük lopakodott Rókafej-féle zenekar, s csak akkor kapták fel a fejüket, amikor a hat főből álló banda rátette, hogy...

...Ahová le fognak tenni...
Síromra nem borul senki,
Senki, aki él.

Tavasz se fakaszt rám zöldet,
Elhorádj a rólam a földet,
Messze majd a szél!...

Ungváry hadnagy úr nótája volt. Rókafej sokat a fülébe „basevalta” ott a Búza tér-i „Vörös ördög”-ben... Felettünk olasz Bugattik kergé-
töztek. Ezüst testükön csillogva verődött a nap sugara. Ungváry hadnagy

úr szemei is mintha fényesebbek lettek volna, mint máskor. Magához ölelte a füstöképű hejőbábai cigányt és egy Mátyás király képével díszített bankót nyomott annak markába.

Elmúlt felettünk a nyár, az ősz és szeptember derekán nyakunkba szakadt a tél, Sztalin hirhedt Tél tábornoka. Ezredünk létszáma egy békebeli zászlóaljét ha kitette. Scsucyje, Kolibelka, Gran-Chresciti, Jasenovo, Ilenka, Markti, Jevadevkovoban létesített katonatemetőkben mindenkivel megbékélve aludták álmukat a mindig vidám miskolci huszonnyolcasok...

1943. január 17-ét jegyzett Kulcsár tizedes a század-naplóba. Csontrepsző hideg volt. Jégkéreg képződött a szemgolyónkon. Ha véletlenül hozzáért valami úgy fájt, hogy ordítani szeretett volna az ember. Hajnali 3 óra óta álltunk Ungváry hadnagy és jómagam a befagyott Don partján. Tőlünk északra lilás-vörös volt az ég kárpitja. Morgott a föld, mintha valami démonok birkóznának odalent. Uriv és Korotojak térségében már napok óta dúl a könyörtelen harc gróf Stomm altbgy., a szombathelyi III. hadtest maradványai és a teméntelen orosz között.

Egy gránáttepte topolyafa törzsének támaszkodva hallgattam Ungváry hadnagy urat... Tegnap délután voltam bent a hadtestnél, Wölcsében. Láttam, hogy a kamerádok ugyancsak sietve szerelték le távbeszélő vonalaikat. Nekem az az érzésem, hogy a németek úgy itthagynak bennünket, mint ama öreg szent az oláhokat... Hegedűs százados mondta, (vkf. a hónál), hogy jönnek a németek. Crammer hadtest egy früstök-re megeszi az oroszokat... tigrisekkel, jaguárokkal... jön a budapesti 1. gyorsdandár, csak tartsunk ki!... Még akart valamit mondani, mikor a befagyott Don túlsó oldaláról kékes-lila rakétákat löttek állásaink fölé és egy pillanat múlva Perehes-től Suche-ig lángba borult az ég alja. Mindenféle tűzfegyverükkel lötték állásainkat.

Mind a ketten futásra fogtuk a dolgot és a mai napig is rejtély, hogy miként tudtunk épbőrrel eljutni a bunkerunkig. Századparancsnokunk magához hívta a szakasz és rajpk-okát... Parancs, hogy helyét senki sem hagyhatja el. Az „Iván” is ember és egy élete van, amit éppen úgy félt, mint mi a miénket. Vaktában senki ne lövöldözzön. Csak biztos célra szabad löni... Ma nem igen tud bejönni az élelem, de estig kibírjuk! Végeztem!

Hogyan múlt el ez a nap, nem tudom. Nem éreztem sem éhséget, sem szomjúságot... pedig volt sárfekete kenyérünk, amit állásaink előtt halomban fekvő oroszok kenyérzsákjaiból szereztünk, mikor lövonalunkból elhúzgáltuk őket. Kemenes szds. miskolci tüzérei egész nap dolgoztak. Igen kevés orosz tudott átjutni ágyúik tűzfüggönyén, akiket meg Borsod, Zemplén, Abaúj katonafiai küldtek fel Lenin atyuskájuk „paradicsomába.”

Négy nap, négy éjszaka a pokol minden réme és borzalma ott táncolt körülöttünk. Szovjet-Oroszország mindenféle fajta nációja toltá-nyomta, — veszteségekkel mit sem törődve — előre magát, hogy szétzúzza honvédeink holtakból képzett védőállásait. De milyenek is voltak ezek a védőállások? ... egymástól halló távolságra földbetúrt rókalyukak, amiket helyenkint térdig, vagy mellig földbeásott kúszóárkok kötöttek össze.

Január 18-án este, mikor már Sztalingrád kivételével egy német katonára sem volt a Don mentén, kaptuk a parancsot Ober-Marktiba, majd onnét a markti völgyön Kamenkára való visszahúzódnásra. Kamenkára már nem tudtunk bemenni, mert körülzárta az orosz. Előzőleg oda irányított honvéd alakulatok valamennyien fogságba kerültek. Csillagfényes, holdvilágos éjszaka volt. Ungváry hadnagy úron kívül már egyetlen tisztünk se volt. Jóval később tudtuk meg, hogy ezredpk-unk harcálláspontján, Mihajlovciban kézi tusában elesett. Zlj.pk-unk fogságban, ahonnét később sikeresen megszökött és az Oskol völgyében ért utol bennünket. Századpk-unkat Karpenkovoban temettük el. Százhatan voltunk akkor éjszaka ott, a kamenkai erdőben. Egy tiszt, 3 thts., 6 tiszt. Úgy a tisztetek, mint a társaságunk zöme I. Világháborút megjárt öreg csontok... és Istennek hála, talán ez volt a szerencsénk...

„Lettél volna öcsém Galiciában, Oknánál, ahol a ruszki majd megévett bennünket, vagy... az Isonzónál, mikor megbolondult a digó...” vigasztalták, majd dorgálták a reményt vesztett, elfásult már semmivel törődni nem akaró csüggedt embereket. Öt napi szakadatlan menet után, már ahogyan a derékig érő hóban és a csontrepsző hidegben menni lehetett, értünk Alexejevka elé. Itt volt valamikor hadseregsgyűlések álláspontja. A községbe már nem lehetett bemenni, mert megelőzött minket az Iván. Ott már németektől, olaszoktól tarkállott a hó. Sem előre, sem oldalra, de még hátra se, jajgatott egy Tiso-féle tót kapitány... mindenütt az orosz! Gölöncsér szkv. közben terepszemlét tartott. Talált egy felborult olasz Fiát kocsit tele szardiniával. Rágtuk, mint a káposztatorzsát, mert kőkeményre volt fagyva, de jó volt.

Az esti szürkületben egy magyar vk. szds. szállt le golyával (helikopterrel). Közölte, hogy Nikolajevka és Alexajevkán kb. egy zlj erejű orosz erő van, akik a Budjeni-be vezető utat ellenőrzik. Átvágni rajtuk nem lehetetlen, amíg főerjük meg nem érkezik. Hajnalra azonban a gyűrűzár felerősödik, s akkor mindenki mehet Szibériába. A százados ezután beszállt helikopterébe és elrepült nyugati irányba.

A mindenféle fegyvernemhez tartozó németek egy-kettőre összeszedték magukat és legyező alakban szétnyúlva megindultak velünk a nagy „vagy-vagy”-ra. Éjjel 11 óra felé elült a harci zaj. Az olaszok, mint egy gátját tört áradat zúdultak rá a Budjeni-be vezető útra. Térdigérő körgallérjuk és kakastollas sisakjukban úgy tűntek fel, mint az éjben szálló denevérek! Én egyetlen megmaradt és megmentett géppuskámmal a pravoszláv templom tornyában voltam tüzelő állásban azzal a parancssal, hogy Ungváry hadnagy úr rendelkezésére hagyhatom el a helyemet.

Egész éjszaka szakadatlanul vonult a nép nyugat felé. Virradatkor elküldtem Gölöncsér szkv-t, hogy nézzen szét és kérjen Ungváry hadnagy úrtól további parancsot. Nem múlt el egy félóra, jött vissza és jelen-

tette, hogy Ungváry hadnagy úr 8 honvédünkkel ott fekszik a hosszú híd mellett... fejlődést kapott. Tovább nem volt maradásom a toronyban. A templom előtt magyar gépkocsikra pakolták a raktárban hagyott élelmiszer egy részét, vitéz Jőrend cső. ezds. küldte őket vissza Novi-Oskolból. Amíg ők rakodtak, eltemettük Ungváry hadnagy urat 8 katonájával együtt. Rókafej megpróbálta szájharmonikáján eljátszani már halott hadnagyurunk kedvenc nótáját, hogy

...ahová le fognak tenni,
síromra nem borul senki..."

Csak eddig jutott el, mert rádőlt a kőkeményre fagyott hantokra és úgy sirt, mint egy apát vesztett gyerek.

1979. január 19-én.

vitéz Baranchi Tamáska Endre:

Lovaglótanárom

(Kricsfalussy—Hrabár Sándor ezredes emlékére)

Rövid hírt kaptam Magyarországról: Kricsfalussy—Hrabár Sándor Szekszárdon elhunyt. A pár soros hír másoknak nem sokat jelent, de bennem mégis sok régi emléket ébresztett fel, s így a hírt szomorúan vettem tudomásul.

1939 augusztus végén vettünk búcsút a Ludovika Akadémia ősi épületétől és költöztünk át a budai Böszörményi úti csendőrlaktanyába. Jól tudtuk, hogy itt is egy kemény esztendőket kell majd eltöltenünk. Nem sok időbe került, hogy a tanári karunk tagjait személyesen is megismerhettük. Én, mint vérbeli lovas, már előre megtudtam, hogy ki is lesz a lovaglótanáruk. Első találkozásunkkor mindjárt a legkellemesebb benyomást keltette bennem Kricsfalussy—Hrabár Sándor őrgy. úr. Elegáns, lovas megjelenésű, jól szabott zubbonyai, lovaglónadrágjai és ragyogó csizmái, fekete csákói mind elárulták a szemlélőnek, hogy ő a lovastudományok tanára, professzora. Első lovardánkon a fedelesben már osztályozta is az évfolyamunkat, s két osztályba osztott bennünket. Az elsőben az igenjő és jobb lovasok, a többiek a második osztályba kerültek. A lovardai órák kellemesen teltek, mert lovaglótanáruk ritkán emelte fel hangját. Nyugodt, türelmes ember volt, sőt még ha korholta is a hibát elkövető lovas, még akkor is viccesen, mosolyogva tette, s napsütötte arcában csillogtak kék szemei.

A „Lovaglás, Hajtás és Málhásállatvezetés” c. könyvet kellett tanulnunk, s a feladott anyagot legtöbbször lovardai órán kérdezte ki tőlünk. Az első pillanattól kezdve éreztem, hogy kedvel, mert tőlem legtöbbször csak annyit kérdezett, hogy a felelete helyes volt-e, vagy nem a megszólítottak. Többször emlegette, hogy a lovarda a lovasember szemében egy szentély, ahova a legszebb ruhánkat, csizmánkat kell felvenni. Emiatt egyik másik tanárommal volt is nehézségem, amikor a lovardai napokon extra zubbonyban, szarvasbőrfojtos, vagy fekete strux lovaglónad-

rágomban, s nyíregyházi híres Kiss-féle puhaszárú csizmámban jelentem meg.

Nemcsak a lovardában, hanem a tereplovaglásban, az ugratásban és a lovasalakulati harcrendben is — szakasz erejéig — megkaptuk kiképzésünket. Igen sokszor, amikor az első osztály lelovagolt, ott maradtam a lovarda közelében és néztem tanáromat oktatás közben. Így egyszer azután abban a kitüntetésben részesültem, hogy átvehettem a második osztály óráját. Ő mellettem állt és mosolyogva nézte, hogy hogyan egrecirozom osztálytársaimat. Ők a nyeregből nem nagy örömmel néztek le rám, különösen, ha a lovardaostort is a kezembe vettem. A legnagyobb kitüntetés azonban az volt, mikor parancsot adott, hogy saját hátsólovát a Nemerét lovagoljam le. Erre nagyon büszke voltam, ezt nem mindenki érthette el.

Az esztendő elég hamar elszaladt, s jött hadnagyavatásunk a fedeles lovardában. Ennek én még jobban örültem, hogy a szépen feldíszített lovardában a „lovasok szentélyében” ránthattunk 38-an kardot, mint ujdonsült hadnagyok „A Hazáért mindhalálig” jelszavunkkal.

1945 májusában, mint az utolsó magyar harcoló hadosztály tábori csendőrosztag parancsnoka, magam is szovjet fogságba estem. 1946-ban a cseremiszek földjére kerültem az Uszt-Scsorai táborba. Egyik napon új hadifoglyok érkeztek, s megtudtam a tolmáctól, hogy csendőrtisztek is jönnek. Nemsokára megnyílt a tábor nagy deszkakapuja, s hamarosan felfedeztem a három csendőrtisztet: Kricsfalussy—Hrabár Sándor ezds-t, Lánáz László ezds-t, akivel 1944 novemberében még Tokajnál álltunk a Tisza mellett védőállásban, s Budur Károly ezds. évfolyamtársamat. Nem ilyen viszontlátást reméltem.

Ettől az időtől kezdve volt lovaglótanárommal együtt viseltem a hadifogság kemény és sokszor megalázó éveit. Ő azonban nem hagyta el magát. Sportolt a lehetőségek szerint és a fiatalok gyakran megcsodálták a kézállását, vagy mikor a korlátokon a nehezebb gyakorlatokat is könnyedén megcsinálta. Itt is igazi sportember maradt. Minthogy kárpátaljai származású volt, a ruszin nyelv tudásával hamarosan megtanult oroszul is, s hamarosan ruhatáros lett. Akkor azután igen jó dolgunk volt. Állandóan felvételeztünk, s vittük az anyagot a „szabad” oroszoknak ki, mert ez volt a cserekereskedelmünk alapja. Uszt-Scsoráról együtt mentünk Mocsiliszcse-re, majd onnan a Volga partjára, a tatárok földjére Volzsszk-ba, s később Zelenodolszk-ba. Nem lehet arról se megfeledkezni, hogy az itt tartott Borbála-esten a japán, német, lengyel, osztrák és román mellett a rangidős „tüzértisztnak” Kricsfalussy—Hrabács ezds. volt, aki „pattantus” fhdgy-ként jött át annak idején a csendőrséghez.

Jókedvét és humorát sohasem vesztette el. A lovasok a hadifoglyótáborban is összetartottak. Szűkebb baráti körébe tartozott Kricsfalussy Jenő huszárezredes, Kókay Pál huszárezredes és lovas Nagy István cső.alez. Utolsó szovjetföldi állomásunk Voronyezs volt, a Don partján. Innen indultunk haza Magyarországra 1950. november 21-én, hol a budapesti Mosonyi úti börtönben kötöttünk ki. Itt is voltam együtt vele, egy cellában, aki az ottani kemény napokat is zokszó nélkül tűrte és nyugá-

lommal viselte. Utunk 1946 óta együtt haladt.

A kazinczbarcikai kényszermunkatáborban is együtt voltunk. Embertelen kemény munkát végeztünk, s emberáldozat is esett ennek eredményeképpen. A gyenge kosztolás miatt az idősebbek gyengültek le legjobban. Az idősebb tisztekből a táborparancsnokság ún. „szögegyenesítő brigádokat szervezett, akik a földön ülve, kis darab vasuti sínen, mint üllőn napi nyolc órán keresztül kalapálták egyenesre a rozsdás szögeket. 1953. IX. 18-án került a csendőrtisztekre az elbocsátás napja. Az 1-es számú épület nagy földszinti szobájában szoríthattam kezét utoljára volt kedvelt lovaglótanárommal, akivel ha nem is a kiskunhalasi csendőr lovas tanosztálynál, de a szomorú és kegyetlen években 1946—1953-ig együtt lehettem.

Azóta is, ha alkalmam adódik, hogy lóra ülhetek, vagy lovascsendőrré emlékszem Halmay Gyurka évfolyamtársam verssorai csengenek fülembe:

*Kircsfalussy Sándort még nézni is kellem,
Ő veri belénk, hogy mi a lovasszellem.
Lábaszárán feszül ezerráncu csizma,
Ibolyakék szeme fénylik, mint egy prizma.
Hőe! Gyü! szavakkal serkenté lovait,
Minket soh'sem dicsért, mindig a tavalyit.
Szídott, ha osztályunk széteső volt s laza,
Ha sikerült így szólt: „No éljen a haza!”
Mondta nem dől össze attól a csendőrség,
Ha a fűrészporból ássák a nap hőjét!*

Ma már ő is délcegen lovagol a Nemere hátán lovascsendőrei élén a csillagos Hadak Útján... Legyen áldott emléke!

1979. február 14-én.

Dr. Kiss Gyula:

vitéz KIRÁLY GYULA szkv. m.kir. csendőrezredes emlékezete

Odahaza nem szolgáltam alatta és alig tíz éves csendőrségi szolgálatom alatt nem találkoztam vitéz Király ezredes úrral. Körleveleiből, csoportunkhoz, majd hozzám intézett írásából ismertem meg és a mély bajtársi érzés áthidalta a földrajzi távolságot. Ezért tudom, hogy többen vagyunk, kiknek szíve összeszorul, hangja elakad és szemük elé lassan ködfátyol ereszkedik, mikor a hírt olvassák Örökös Tiszteletbeli Vezetőnk elhunytáról.

A súlyos veszteség, mely távozásával reánk szakadt nemcsak a mienk. Keressük föl tehát lélekben mindannyian szeretett Özvegyét, Endre fiát

és családját, s együttérzésünket, őszinte részvétünket kifejezve osszuk meg fájdalomukat. Utána gondolatban zárandokoljunk el a Campo Limpo temetőbe, frissen hantolt, virágokkal borított sírjához, s idézzük föl életpályája jelentős állomásait, emlékezzünk azokra úgy, ahogy azokat Ő elmondotta, amikor még a miénk volt.

Erdély volt szűkebb hazája. Szilágyballán (Szilágy vm.) született 1893. XI. 12-én. Szülei később Deésre költöztek, ahol érettségizett, majd Kolozsvárra ment, hol három év jogot végzett. Az egyetem padjaiból indult el a háborúba a 32. gy.e-del, hol többek között kiérdemelte a Magyar Nagy Ezüst Vitézségi Érmét is. Mikor az összeomlás, a román betörés már szeretett Erdélyét fenyegette, harcolt tovább az 1918-ban megalakított Székely Hadosztályban, mikor súlyosan megsebesült. Debrecenben egész bal karját amputálni akarták, mikor egyik bajtársa felkísérte Budapestre, hol karját megoperálták és megmentették.

1922-ben, mint főhadnagy, belépett a csendőrséghez és attól kezdve a törhetetlen hit, a Testülethez és bajtársaihoz haláláig tartó hűség és ragaszkodás töltötte el egész énjét. Szolgált Pétervásárán, Szikszón, Szolnokon, Székesfehérvárott és 1937 óta Budapesten a m.kir. B.M. csendőrségi osztályában. Kiváló szellemi és erkölcsi képességeit előljárói hamarosan fölismerték, s 1944 év elején Őt hozták javaslatba a közbiztonsági főosztály élére, mely már tábornoki beosztás volt. Szerénységére jellemző, hogy ezt a magas kinevezést csak úgy fogadta el, mikor megnyugtatták, hogy tábornoki előléptetésétől eltekintenek. A főosztályhoz tartozott a csendőrségen kívül a rendőrség és négy alosztály, úgy mint a közbiztonsági, az egyesületi, a politikai és a külföldieket ellenőrző országos központi hatóság, mint alosztály. A nemzetiségi földterítések alapján tisztán rajzolódtak ki Előtte azok a jelenségek, melyekben Hazánk veszedelmét látta. Ezek mellé csatlakoztak a szélső baloldali felderítések, melyekben nemzetünk lelkének mérgezését látta a kommunista tanok terjesztése által. (E tekintetben elég tapasztalatot szerzett az 1918—19-es kommunizmus idejéből.)

A szélső jobboldali mozgalmak a német befolyás erősödésével jutottak nagyobb jelentőségre. Többször meg kellett állapítania, hogy a gondosan összeállított csendőrlenetése háttérbe szorultak a budapesti rendőr főkapitányság politikai osztálya által szerkesztettek mellett. A fokozódó német követelések teljesítése lassan egyre nehezebb lett, az ellenőrzés fokozódott. Mikor Magyarország a németek oldalán beavatkozott a háborúba, csendőreink is elindultak tábori-csendőri szolgálatra elég nagy számban. Ezekkel már a hadrakelt sereg rendelkezett és igen sokszor nem hivatásuknak megfelelő célokra használták fel őket. Az erősödő német nyomás és követelésre a legfontosabb kérdés a zsidó kérdés megoldása lett. Ezt a közbiztonsági főosztályra akarták tolni, de vitéz Király ezds ezt nem vállalta el kijelentvén, hogy a „zsidókérdés nem közbiztonsági kérdés.” Az akkori belügyminiszter végül is elfogadta álláspontját és vitéz Endre László belügyi államtitkárt bízta meg. A kormányzói proklamáció utáni napon hajnalban megkezdődött a német beszivárgás a Várba. Két Tigris védelme mellett betörték a belügyminisztérium Országház utca 30 alatti épületébe és íróasztalá-

nál letartóztatták. Később Németországba hurcolták és fogságából az amerikai csapatok szabadították ki.

Így ír visszaemlékezéseiben: „...Isten megmentett, talán azért, hogy ismét élére állhassak kiváló csendőrbajtársaimnak, akikre utolsó leheletemig büszkén és szeretettel gondolok.” Amikor a Gráz-i Magyar Csendőr Bajtársi Asztaltársaság megalakult, Endre fiával együtt az Alpok erdőségeiben erdőt irtottak, majd egy Klagenfurt-i (Karinthia) vállalkozónál templomokat restauráltak. Az ottani menekült táborban szerzett értesülés alapján lépett érintkezésbe vitéz Karsay Jenő alvez.-sel és Folkusházy Lajos altbgy. MKCsBK vezetővel, s munkájukba hamarosan bekapcsolódott. Innen Délamerikába vándoroltak ki. 1958. VI. 20-án írja, hogy megindokolt felszólításra, sok oldalról felé irányuló bizalom folytán, alapos megfontolás után — miután rangban idősebb bajtársai a megbízás elől kitértek — átvette a MKCsBK igazgatási vezetését, hogy a napi nehéz munkával járó kenyérkereset után a nap, vagy éjjel még fennmaradó részét volt Testületünk és bajtársai javára fordítsa.” Ekkor már Sao Paulóban dolgozik (Brazília), foglalkozása gyári munkás.

1960. III. 21-én Folkusházy altbgy. magas korára való tekintettel lemond és a vezetést vitéz Király ezds.-nek adja át „mint aki a rangban következő közbeeső bajtársak lemondása után a vezetés átvételét vállalja...” Tovább folytatja munkáját, a világban szétszórta elhelyezkedő, letelepülő bajtársak fölkeresését, összefogását. Abból kiindulva, hogy a fontos, a közösségi életet mélyen érintő ügyekben a vezető ne legyen elszigetelve és döntéseiben önmagára utalva, tovább szervezi a tisztek és thtts-ekből álló Vezetési Bizottságot. Körleveleiben tájékoztat az emigrációs katonai egységkeresésről, majd példának állítja és gratulál a Cleveland-i (Ohio, USA) bajtársaknak hivatalos működési engedélyük elnyerése alkalmából. Ifjú csendőrök, leszármazottak, csendőrbátároknak közösségi életünkbe való bevonásával szeretné már akkor is ritkuló sorainkat kiegészíteni.

Az idő azonban már Fölötte is múlik. Többször betegeskedik, s látása gyengül. Szükségét látja annak, hogy a fiatalabb nemzedéknek adja át a vezetést. 1963. XII. 31-én kelt intézkedésével a már ugyancsak hivatalos működési engedéllyel rendelkező, példás tevékenységet folytató az egyik legnagyobb létszámú Toronto-i (Ontario, Kanada) csoportunk 4 tiszt és 4 thtts-éből álló Vezetőséget alakít és átadja nekik az MKCsBK vezetését, akik vitéz Kövendy Károly szds.-sal az élen 1964-ben megkezdik működésüket. Az új, fiatalabb generációhoz tartozó bajtársi csoport összetétele, elhelyezése jobban megfelelt emigrációs helyzetünk kívánalmainak.

Ez az intézkedés Közösségünk megerősödését hozta magával. vitéz Kövendy szds., az új Vezetőség elnöke, személyesen fölkereste 24 csoport és számos szórványt kitevő világszervezetünk bajtársainak nagy részét és a dinamikus fejlődés eredménye lett az öröklakásában rendezett MKCsBK levéltár, könyvtár, Múzeum és eszmei Csendőr Lak tanya.

A vezetés átadása után is figyelemmel és élénk érdeklődéssel kíséri

Közösségünk működését és Sao Paulo-i csoportunk összejöveteleinek családjával és barátaival együtt hűséges résztvevője. 22 évi szomorú távollét után Ezredes Úr végre megölelhette sokat szenvedett Feleségét. Hűséges barátai, bajtársai és becsületes magyarok segítségével sikerült Őt kimenteni: 1966. XI. 18-án megérkezett a Santos-i kikötőbe, hol Endre fiával együtt várták türelmetlenül. Bizony időbe került, míg megismerték a sok utas között... Családja odahaza teljesen kihalt. Szüleivel és testvéreivel a kolozsvári Házsongárdi temetőben találkozott az 1944. évi nagy bombatámadás után, melynek öccse is áldozatul esett. Felesége családja is kihalt, egyetlen nővére kivételével, aki 1975-ben még egyedül élt otthon, miután férjét orosz fogságból való hazatérése után rövidesen eltemette.

Felesége 1977 decembere óta súlyos beteg. Állapota 1978 Karácsonyán még rosszabbra fordult és az orvosi kezelés mellett mindnyájan szeretettel és gondossággal veszik körül kedves betegüket. A betegség Ezredes Urat is megviselte, 8 kg-ot fogyott és az izgalmak legyengítették. IV. 24-én kórházba utalták általános gyengeség, étvágytalanság miatt. A további súlyvesztés miatt beszéde lehalkult, egyedül járni már nehezebbre esett. Müller Antal örm. csoportvezető, valamint Dávid József törm. még IV. 28-án meglátogatták és beszélgettek Vele. Május 10-én a délutáni órákban csendesen elaludt. Határozott diagnózist kezelő orvosa se tudott megállapítani. Véleménye az, hogy általános testi gyengeség, az emésztő szervek működésének egymás utáni kihagyása volt okozója gyors halálának.

Mint tényleges tiszt nem politizált. Nem volt se szovjet, se németbarát. Dolgozott esküjéhez híven Hazája és Nemzete erkölcsi és anyagi javainak védelmében. Sok szenvedés és megalázás jutott élete folyamán osztályrészéül. Törhetetlen hite, hűsége adott Neki erőt felelősségteljes beosztásaiban és a megaláztatások elviselésére is. Egyénisége, gondolkodása, jelleme még rövid leveleiből is kitűnik. Mélyen érző és gondolkodó ember volt, kiemelkedő egyéniség volt nemcsak mint csendőr, de az egész emigrációban is.

Zárjuk nemes emlékét szívünkbe és fogadjuk meg az Ő szavát, menjünk tovább, együtt, egymás kezét fogva a ritkuló sorokban is. A Mindenható adjon Neki békességes nyugodalmat...

vitéz Király Gyula
élt 86 évet

Írok és sírok

Csak írok, írok, írok...
Ám minek?
A fájo szó ma
Nem kell senkinek.
Untat a bánat
Zavaró a jaj,
Az élet ma egy
Önző diadal!

Csak írok, írok, írok...
Ám kinek?
Ki meghallgatná
Többé nincsenek,
Elnyelte őket
Háború s e kor
Ez önmészto
Közömbös pokol.

Csak írok, írok, írok...
S e sorok
— Mint Delphiben
A ledólt oszlopok —
A multat jelzik,
A hősit, nagyot
Amit a ma
Már elhallgattatott.

S csak sírok, sírok, sírok
Ám minek
Már eltemetve
A volt istenek...
A mese is...
A hősi ballada,
Mind együgyűek
Balga vigasza!
Üres vidámság dul e földtekén...
Hát ezért írok s ezért sírok én.

Ausztrália

Sydney (N.S.W.) Testületünk alapításának 98. évfordulóját helyi csoportunk a déli félteke időjárásai viszonyainak megfelelően és a szokásossá vált formában ez évben május 19-én rendezte meg a csoport és az ügyvezető Dr. Tamás Gyula szds. irányításával. Helye ismét a magyar központ díszterme volt. A Hősök Emléktábláját fényszóró világította meg, míg az asztalok fejénél elhelyezett csendőr címer a bajtársi közösségünk és az ez alkalomra ellátogató MHBK zászlói között volt kiállítva, gyönyörű szekfücsokkal díszített asztalon. Az ünnepélyen képviseltette magát a Magyar Vitézi Rend, az MHBK, a Magyar Cserkész Szövetség, a nemzeti sajtó, s az Erdélyi Szövetség. Majdnem minden egyesület, bajtárs eljött, együttérzésükkel nagyszerű kifejezést adva a volt Testületünk iránt ma is érzett megbecsülésnek.

Bogsányi József ezds. magas korára való tekintettel kimentését kérte, míg Ft. Takács atya, plébános áldását küldte. A megnyitó beszédet Dr. vitéz Jani István szds., csoportvezető mondotta, s a nap jelentőségének méltatása mellett a Mindenható áldását kérte Közösségünk emigrációs céljaira. Ezt követően átadta a MKCsBK 25 éves Jubileumi Emlékérmét a MKCsBK Vezetőjének megbízásából és képviselőjében Goór György, Majsay Ottmár és Shelly Ferenc bajtársaknak, akik nemcsak a

A Sydney-i bajtársak csoportja az őszi kirándulás alkalmával.

háborúban, de azóta is együttérzésükkel és bajtársi kiállásukkal, közreműködésükkel példásan támogatták a csoport célkitűzéseit.

Goór György zls., Goór György alez. fia, hdpd. iskolát végzett 1944-ben a Balaton melletti harcokban tüntette ki magát. Ma az MKBK helyi csoportjának ügyvezetője, tb. csendőr, a Szt. László Rend lovagja, a cserkész mozgalom egyik legfőbb támogatója. Majsay Otmár vk. szds., az első Csendőrnapi ünnepi szónoka, tb. csendőr, a csoportnak változatlanul igaz barátja. Shelly Ferenc a repülő hdpd. iskolát végezte, majd a Szt. László ho. önkéntese, a Magyar Kis Ezüst és két Bronz Vitézségi Érem tulajdonosa, hosszú évek óta csendőrbarát, tb. csendőr, a Szt. László Rend lovagja, az MHBK helyi csoportjának zászlótartója.

A jelenlevők meghitt üdvözlésben részesítették a kitüntetett bajtársakat, majd következett az izletes társasvacsora, melynek végeztével Goór György zls. tb. csendőr mondotta el ünnepi beszédét többek között az alábbiakban:

„Nem ünnepelni, hanem emlékezni jöttünk ma össze.

Emlékezzünk hagyományosan a m.kir. Csendőrségről, annak tagjairól, akik összenőttek a magyar Hazával, annak alkotmányával és népével. Biztosították a törvényes rendet, az egyén életét, jogait, a közbiztonságot és a szabadságot.

A m.kir. Csendőrség sohase volt politikai rendőrség, hanem vidéki rendfenntartó szervezet, mely más rendőrségi szervezettől csak katonai jellege révén különbözött. Feladata volt, hogy a közigazgatási és igazságügyi hatóságokat hivataluk ellátásában támogassa, utasításait végrehajtsa, az emberi életet, az egyéni tulajdont, az egyéni szabadságot megvédje.

Ugyanezt teszi a híres kanadai lovascsendőrség, az amerikai FBI és a Scotland Yard Special Branch is anélkül, hogy bárkinek — a kommunistákon kívül — eszébe jutna azokat ezért politikai rendőrségnek nevezni.

A csendőrségnek 64 éves szolgálatteljesítése alatt sohasem volt hatóságjoga, csupán kimondottan végrehajtó szervezet volt. A csendőrségnek nem volt büntető, törvénykezési joga, nem volt koncentrációs tábora, sőt egyetlen börtöne se. Ha az embert nem a ruha teszi, akkor a kakastoll is csak látható jele volt annak, hogy a markáns bajusz mögötti arca a legnemesebb és legértékesebb magyar férfiak egyikének lelki tükre. S ha a kalapácsütés edzi az acélt, a meghurcoltatás és nélkülözés a fegyelem által talán fékezett sokoldalúságot és élni akarást csak fokozni tudta. Ha az árulás és hazugság az igazság kikristályosodását hozza maga után, akkor a m.kir. csendőrség tagjainak ma épp oly büszkén van joguk állni, mint hajdan, a Kárpátok gerincén őrtálló bajtársaiknak, mert a m.kir. Csendőrség — a testület és tagjai részesei egy 98 éves legendának.

Ha a közönybe süllyedt és orosz megszállás alatt szenvedő Hazánk felett egyszer megfordul a csillagok állása, ha az eljövendő magyar századokban akad majd egy igazszívű és hűséges magyar krónikás, vagy egy tollat forgató Balassa Bálint, vagy gróf Zrinyi Miklós, aki majd a tünt századok mélyéből kutatja népünk legnagyobb kivándorlásának akkor már régen porlepte és szélfujta nyomát... akkor annak a krónikás-

nak ércablába vésvé kell majd megírnia, a lantosnak pedig hősi énekben kell elzengenie, hogy 1881. február 14-étől kik és hogyan örködték a magyar falvak és vidék népének biztonsága felett, majd 1944-45-ben, Hazánk romlásának végnapjaiban kik álltak a vártán a római birodalom legendás katonájának mintájára és tartottak ki az orosz ellen a végsőig.

A krónikásnak el kell mondania minden biztonnyal, hogy a csendőrök azoknak a névtelen magyar katonahősöknek ivadékai, akik a honszerző Árpád seregében portyáztak, kiknek ősei elestek Muhinál, Mohácsnál, Eger, vagy Nándorfehérvár ostrománál, kiknek ükapái Rodostóig kísérték Rákóczi fejedelmet, kiknek dédapái Görgeyvel mászták meg Branyiszkót... kiknek apái Limanovánál rohamozták a kozák lándzsaerdő ellen... ők maguk pedig karabéllyal védték 1944-45-ben a Kárpátok hágóját a magyar falut éppúgy, mint a fővárost... akik Szibériában haltak meg, s börtönök mélyén, vagy vesztőhelyen adták életüket hön szeretett kis Magyarországunkért.

De ez csak évszázadok múlva lesz, ha egyáltalán lesz.

Ma, nekünk, kik még élünk és ennek a legendás testületnek szellemét igyekszünk életben tartani, a Mindenható kötelességet és feladatot adott. Nekünk, akik a világégést túléltek, s ma a szabad nyugati világban élhetünk, nekünk kell fölráznunk közönyös, kényelmeskedő honfitársainkat. Kedves Bajtársaim! A 35-40-45 éves elelőtt letett eskü ma is kötelez! Sem földrajzi távolság, sem idő, se társadalmi körülmények nem oldanak és nem oldhatnak fel eskünk alól.

A 34 évvel ezelőtt befejezett otthoni viszonyok és mai életkörülményeink között mutatkozó különbségek között a legnagyobb és legkirívóbb az, hogy a régi, parancsra teljesített kötelesség helyett lelkiismeretünk szavára kell hallgatnunk:

Ma vezetés helyett példaadás, irányítás helyett iránymutatás az általános fegyelem helyett pedig önfegyelem kell, hogy sorainkban helyet találjon.

Ha így lesz, akkor a jövő századok krónikása Leonidas spártai király szavaival emlékezik majd meg az emigrációba szakadt csendőrökről:

Megcselekedték amit megkövetelt a Haza!"

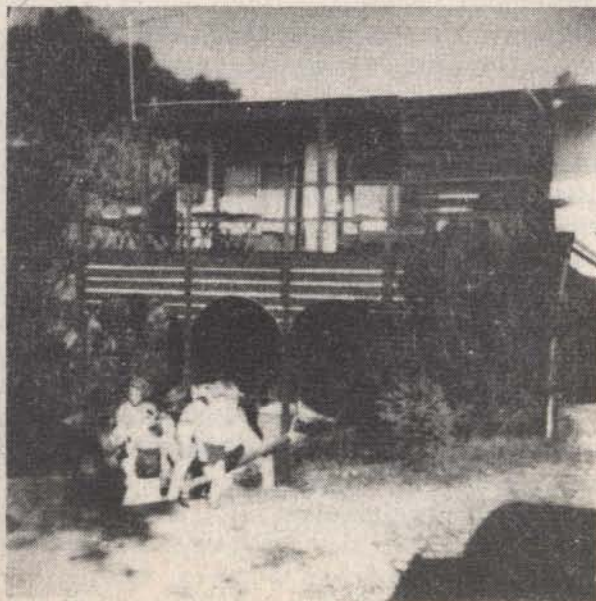
Híven! Becsülettel! Vitézül!

A nagy tetszéssel fogadott ünnepi beszéd után a bajtársak késő estig maradtak együtt beszélgetve a legjobb hangulatban. A csoport ügyvezetője Dr. Tamás Gyula szds. 505.38 Cdn dollárt utalt át, mint a csoport hozzájárulását a B.L. kiadási költségeihez. (Dr.v.J.I. 1979. V. 24.)

Melbourne (Victoria). 1979. II. 18-án Daylesfordban megtartott Csendőrnapi bajtársak egyik csoportja; (B.L. 1979. évi 1. szám 54. és 55. oldal)

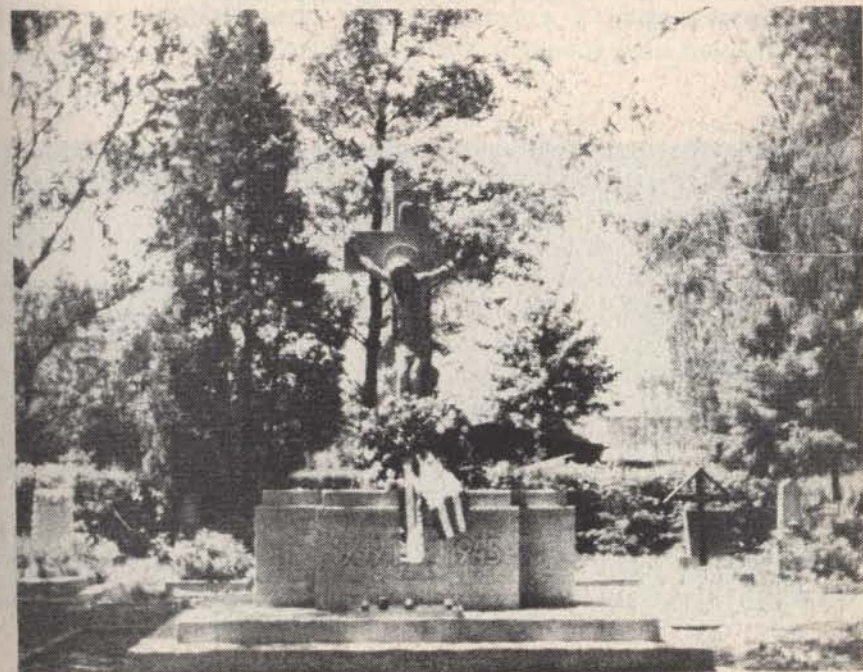

Balról jobbra a térdelő sorban: Bánkúti J. örm., csoportvezető, Pásztor I., Gulyás B., Dr. Bánsági B., Perjéssy I., az álló sorban: Ferenczy M., a házigazda, Fadgyas L., Péterffy Zs., Kovács A., Nagy Gy., Farkas J., Antalffy P., Farkas I., Jászai I. és Fodor S.

A Csendör Találkozó színhelye, Péterffy Zsombor bs-ék nyaralója a Port Philip Bay partján. McCrae mellett (Viktoria) 1078.XII. 29-én. (B.L. 1979. 1. szám, 56. oldal.)

Graz (Stmk., Ausztria) A grazi Katolikus Magyar lelkészség és a Keresztény Magyar Egyesület a régi szép otthoni szokás szerint május utolsó vasárnapján, 27-én tartotta meg a Hősök napi emlékünnepélyt a Központi Temetőben. Ragyogó szép, tavaszi naposidő volt. A természet a temető fáit új köntösbe öltöztette és azokat dús virágokkal díszítette. A virágok csodás illatot árasztottak, s a fák lombjai között éneklő madarak ünnepi zenét szolgáltatottak. A helybéli és környékbeli magyarság a temető kápolnájában gyülekezett, hol 10:30-kor Ft. Nyers János plébános mondott szentmisét és szentbeszédében emlékezett meg a magyar Hősökről, akikről odahaza csak lelkük mélyén emlékezhetnek testvéreink, Akik életüket áldozták a Hazáért és az emberi szabadságért, majd megszentelte a Hósi Emlékre helyezendő koszorút. A mise után rózsafüzért imádkozva vonultak az Ismeretlen Katona emlékművéhez, hol Lengyel Béla altbgy. mondott ünnepi beszédet. Üdvözölte az Osztrák Frontharcos Szövetség tiszti küldöttségét, majd kijelentette, hogy „...mi nem kívántuk a háborút, de a reánk kényszerített háborúban a magyar katona megállta a helyét!” Utána következett a Szózat eléneklése és az Emlékmű megkoszorúzása. Altbgy. úr megőrizte testi és lelki frissességét. Senki se hiné, hogy már a nyolcvanas éveit járja. Mindenkihez van barátságos szava, melyek olyan elüditően hatnak. Isten engedjen Neki még sok esztendő! (B.J. 1979. VI.11)

Magyarok koszorúja az Ismeretlen Katona emlékművén a grazi Központi temetőben 1979. V. 27-én.

Sao Paulo (Brazília). Csoportunk a hagyományos Csendőrnapot ez évben II. 11-én d.u. 4 órakor műsoros társasvacsora keretében tartotta meg hozzátartozói, jóbarátai és vendégei társaságában. A résztvevők száma meghaladta a 23 személyt. Megjelentek Nt. vitéz Mohai Szabó Béla ref. lelkipásztor, az MHBK főcsoportvezetője, Ft. Dr. Hets Aurelian O.S.B., a magyar kolónia plébánosa, vitéz Almay Béla vk. ezds., özv. vitéz Szilassy Lászlóné, Vörös Károly bs-unk, Gaál József tb. cső. és leánya és mások a csoport barátai és pártoló tagjai közül. A magyar Hiszekegy elmondása után Müller Antal örm. csop. vezető felolvasta vitéz Király Gyula ezds. Örökös Tiszteletbeli Vezetőnk üdvözlő levelét az alábbiak szerint:

„Kedves Barátaink, kedves Bajtársaink!

A múlt évi Csendőrnapi igen jóleső közös megemlékezéseket hálásan köszönöm. Feleségemmel együtt nagy szeretettel gondolunk mindig Rátok, igaz örömmel siettünk mindig Közétek, boldogok voltunk, ha együtt lehettünk Veletek. Sajnos, akkor mind a ketten betegek voltunk.

Az idei Csendőrnapon személyesen akartam megköszönni ezt az olyan szép és olyan jóleső gesztust, de betegségünk most se engedi meg, hogy mi is Veletek lehessünk: ezért ezúton teszem ezt meg azaz, hogy mihelyt ismét egészségesek és utazóképesek leszünk, ismét együtt fogunk ünnepelni!

A Magyarok Istenének áldását kérve Rátok, meleg baráti és bajtársi szeretettel ölelünk meg kedves Mindnyájatokat.

Jundiai, 1979. I. 29.

öreg barátotok:
Király Gyula”

A csoportvezető a levél felolvasása után megnyitót mondott, melyet a közönség nagy tetszéssel fogadott. Utána Almay Béla vk.ezds. köszöntötte a csoport bajtársait az alábbiak szerint:

„Szeretettel üdvözöllek Benneteket a Csendőrnapon, s Rajtatok keresztül mélységes tisztelettel és hódolattal köszöntöm az ünneplő csendőrséget. Magyarország büszkeségei voltatok. Ti voltatok a magyar ember biztossága kis faluktól fel a nagy városokig.

Tisztelettel köszöntött Benneteket mindenki, mikor a nehéz járőrmeneget oly könnyedén, daliásan hajtották végre. Ahol megjelentetek Ti Voltatok a megtestesült becsület és férfiasság. Gyönyörű díszmeneteiteket gyalog és lovon bámulta az idegen és büszkék voltunk mi a leghűségesebb fegyvertársainkra! És jött a háború! A magasabb parancsnokságok előtt Ti adtátok az őrséget és Ti ügyeltetek a rendre tovább is a háború forgatagában, ahol már vérre ment a játék. A mindig tökéletes öltözködés biztosságot adott nekünk. Ahol pedig harcolni kellett, Ti adtátok meg a mintát. Támadásban és védelemben mindig, Budapest leomló falainál és másutt, ahol erőtök és tudástok kellett.

Isten malmai lassan örölnék, de biztosan. Jön az igazságszolgáltatás, melynek leghűségesebb védői voltatok. Lehet, hogy legnagyobb részünk

nem éri el a földön a magyar feltámadást. De már ma is legenda vagyatok és szájról szájra jár a dicsőségetek hire. Fiaitok, vagy unokáitok megérik biztosan. A legenda: Magyarország, híven, becsülettel és vitézül!

Ezt mondja Nektek ma, a Csendőrnapon a magyar fegyveres erők egyik legidősebb tagja.”

Utána Ft. Dr. Hets Aurelian plébános emlékezett meg a magyar csendőr erényeiről, melyekkel mint a törvény őre és végrehajtója védte az ország közbiztonságát. A záró beszédet Nt. vitéz Mohai Szabó Béla ref. lelkipásztor mondotta, többek között, hogy „a földi törvények végrehajtásához föltétlen szükséges a lélek rátermettsége. Igazságot tenni csak úgy lehet, hogy ha az aki eljár benne Isten törvényeivel is tisztában van.”

A műsor után a csendőraszonyok gazdagon és izlésesen megterített asztallal, ízletes ételekkel vendégelték meg a megjelenteket. A vendégek a késő esti órákig maradtak együtt és egy kellemes, barátságosan eltöltött est emlékeivel vettek búcsút a csoportvezetőtől és a rendezésben segédkező bajtársaktól. A csoport 90 US dollárt utalt át a B.L. kiadásának költségeire. (M.A. 1979.II.18.)

Buenos Aires (Argentína) Az MHBK helyi csoportjának rendezésében műsoros ünnepség keretében tartották meg a Hősök napját bajtársaink az ifjúság bevonásával 1979. V. 27-én. Nt. Szabó Imre ref. lelkipásztor bevezető beszéde után Ungár Bertalan fiúcska szavaltta el Sövény Teréz: Utolsó kívánságom c. versét. Magyar és spanyol nyelven beszélt szépen szépen a magyar Hősökről Fuchs Géza, argentin tengerésztiszt jelölt, a haditengerészet egyenruhájában, továbbá Nagyiványi Patricia, Nagyiványi Ödön szds. bs. leánya. Az ünnepi beszédet Dr. Sömjéni Ernő, szkv.o. szds, orvos, az MHBK csop. vezetője tartotta. Utána a koszorúzás következett. Az MKCsBK koszorúját Dr. Képiró Sándor szds. helyezte az emlékműre.

(K.L. 1979. V. 28.)

Régi csendőr-kép Buenos Aires-i bajtársak és hozzátartozóikról, egy emlékünnepe alkalmával a temetőben. B-ról j-ra: Papp J. hdgy., Mátyás A. törm., ifj. Pintér A-né, ifj. Pintér A. hdgy., v. Vattay ezds. úr, Madarász E. g.szds., Besenyi K. örgy., Dr. Várnai I. szds., Besenyi K-né, Dr. Kassi J. szds., Pintér A. ezds., Dr. Várhelyi E. szds.

Amerikai Egyesült Államok

Cleveland (Ohio) A Magyar Csendőrök Családi Közössége a Holiday Inn báltermében tartotta meg 1978. december 31-én, 8 órai kezdettel a már valójában hagyományos **CSENDŐR SZILVESZTER** néven ismert zártkörű táncestélyét, mely igen jó hangulatban tartott a reggeli órákig. A zenét a magyar származású Frank Haynes 6 tagu együttese szolgáltatta. Az összejövetel — miként az a korábbi évek során is — igen szép anyagi eredménnyel zárult. Ez teszi lehetővé, hogy a Közösség az otthon élő bajtársakat, azok özvegyeit támogathassa. Ugyancsak segítik szerény adományokkal a helybeli magyar iskolát, a Burg Kastl-i (Nyugatnémetország) magyar középiskolát és internátust, a Ligomer-i (Pa., USA.) Református Öregotthont, stb. Ezenkívül az 1974-ben hozott közösségi közgyűlési határozat alapján minden Karácsonykor az azévben 72. életévüket betöltött és helyben lakó bajtársaknak 200 dollár karácsonyi segélyt utalnak ki.

Miként a B.L. 1979. évi 1. számának 57. oldalán már hírül adtuk február 11-én tartották meg a bajtársak a Csendőrnapot díszebéd keretében a CMAC (Clevelandi Magyar Atlétikai Club) helyiségében hozzátartozóik és jóbarátaik társaságában, 200 fő részvételével. A vendégeket Molnár István szds., a Közösség elnöke üdvözölte, megköszönve ragaszkodó barátságukat. Felsorolta név szerint a sajnos évről-évre több örökre távozott Bajtársakat. Dr. Balázs Sándor rő. felügyelő emelkedett szavakkal méltatta a csendőrséget, mint az ország rendfenntartó oszlopát a rend, az erkölcs a közbiztonság támaszát. Utána Dr. Molnár Zsigmond rő. fogalmazó a tőle megszokott humorral rendőr anekdotákkal szórakoztatta a megjelenteket. (Mindketten csendőrbárátok és tb. tagjai a Közösségnek.) (M.E. 1979. IV.1.)

Bajtársak csoportja a MCsCsK 1979. VI. 24-iki piknikjén.

1979. VI. 24-én, Clevelandtól kb. 40 km-re, a magyar görögkatolikus egyház tulajdonát képező Mária-Pócs kegyhely területén tartotta meg a Családi Közösség évi kirándulását. A hely maga hatalmas terület, ősfákkal, tiszta levegővel ideális a piknik megrendezésére. Ezt a munkát valamint a „sorakoztatás”-t Elek Sándor bs. odaadó szorgalommal és igen eredményesen végezte el. Az évszaknak meg nem felelően az idő igen hűvösen, majdnem hidegen indult. Dél felé azonban már lekivánczoltak a mellények, szvetterek és vastag kabátok. Ragyogott a nap, javult a hangulat és egyszerre mindenki kezdte magát jól érezni. Kívánatra a kedves nővérek magyaros ételeket szolgáltak fel, legtöbbször azonban a magukkal hozott, s a helyszínen saját tűzön készített „táska-élelmet” fogyasztották. A kirándulási létszám 31 fő volt, a bajtársak, hozzátartozóik és vendégeik, barátai beleértve. A kellemes beszélgetés kapcsán a bajtársak közelebb kerültek egymáshoz — felelevenítve a régi szép időket (amikor mindnyájan egy kicsit még fiatalabbak voltunk), emlegetve a múltat, a még élő, vagy már eltávozott bajtársakat, előljárókat eseményeket. Szép volt, jó volt, egy kicsit mindenki gazdagabban távozott: a viszontlátásra, legközelebb! (M.E. 1979. VIII.8.)

1979. VII. 21-én, vasárnap Clevelandban (Ohio) Terézhalmy Géza tü. szds. és felesége ismét megrendezték az immár hagyományos „tűzépikniket”, melyre több bajtársunk is hivatalos volt. A nagyszerűen sikerült garden-party-ről a jelenlévők társas lapon küldötték üdvözlőlevelüket a Szerk-nek, melyeket köszönettel vettünk és jókívánságaikat ezúton viszonzozzuk bajtársi szeretettel. (f.M.I. 1979. VII. 21. 15h)

New-Brunswick (N.J.) Az 1979-es Csendőrnapot a bajtársak ez évben is a Szt. László r.k. Egyházközség azonos nevű termében tartották meg hozzátartozóik, jóbarátaik és vendégeik társaságában 1979. III. 3-án este 240 személy részvételével. A már megelőző napon gondosan feldíszített teremben a vendégeket Horváth Sándor zls., csoportvezető, az est főrendezője fogadta a rendező bizottság élén. Amikor a társasvacsorához megterített asztaloknál a vendégek helyeiket elfoglalták Nt. Bertalan Imre ref. lelkipásztor vezetésével elénekelték az amerikai és a magyar Himnuszt. Utána a csoportvezető köszöntötte szeretettel a vendégeket, majd ünnepi beszédet mondott, többek között az alábbiakat:

„A csendőr bajtársak nevében szeretettel köszöntöm Önöket és köszönetet mondok, mivel hívó szavunkra ismét eljöttek, hogy együtt ünnepeljük a m.kir. Csendőrség felállításának évfordulóját. Ha körülnézünk itt a vendégeink népes seregén, csupa ismerős arcokat látok, olyanokat is, akik 25-26 éven keresztül mindig eljöttek erre a napra, amit mi voltunk csendőrök nagyon nagyra értékelünk és hálásan köszönünk. Sajnos az idő múlását megállítani nem tudjuk, az évtizedek rohannak egymásután, s ahogy a temetőben a csendőrsírok felsorakoznak, soraink aszerint ritkulnak... A régi kakastollas vitézek létszáma napról napra kevesebb lesz és mindig többen és többen mennek el az előírt „nagypihenőre”, az örök hazába. De ezen a napon, ahányan még élünk a nagyvilágon szerte-szórva, a csendőrszívek együttdobognak és az emlékezés oltárán a

láng kigyullad. Ez a hallhatatlan erő a hősi halált halt Bajtársaink és Mártirjaink misztikus szelleme tart bennünket csendőröket össze, és ha ez így van, akkor életünk és hivatásunk nem volt hiába való.

Végignézem itt a teremben lévő csendőr bajtársaimat, akiket főleg az emigrációban ismertem meg, látom határozott tekintetüket, akkor nekem úgy tűnik, hogy nem is civilruhát, hanem valamennyien a díszes és fess csendőregyenruhát viseljük. Egy pillanatra átszellemülve, féltő szeretettel megsimogatom az itt látható kakastollat, s azt hiszem magyar Testvéreim, hogy nem is New-Brunswick-ban a Szt. László teremben, hanem valahol Magyarországon, valamelyik csendőrörsön ünnepeljük a m.kir. Csendőrség 98. születésnapját. Ebben a pillanatban újra csendőrök vagyunk! Nem számít magyar Testvéreim, hogy megöregedtünk, soraink megritkultak, de szívünk most is esküszóval fogadott eszmék érdekében szent Hazánk feltámadásáért dobog.

Ezért az eszmékért haltak meg apáink és nagyapáink az I. Világháborúban a Doberdo fennsíkján, az Isonzo völgyében. Mi ezeknek a fiai 30 évvel később az utolsó szál emberig védtük a Kárpátok hágóit, a kereszténységet, a magyar anyák és leányaink tisztaságát a „felszabadító” oroszfordák ellen. A Királyi Várat 3,000 csendőr védte 52 napon keresztül, kik mind elhullottak a dicső harc mezején. Ezért lettünk mi háborús bűnösök. Akik pedig nem a szibériai hadifogolytáborok meszesgödrei-
ben végezték be életüket, azokat saját hazájukban verték agyon. Hasonló sorsa lett több, mint 100,000 hadifogolynak, 25,000 gyermekembernek, kiket 1956-ban a lyukaszászló alól hajtottak el örök átnevelésre, akik soha-
se látták viszont szüleiket.

Erről beszéljenek a jámbor hazalátogatók és hídépítők, akik szerint otthon már minden jó, enni-innivaló van bőven, s szól a cigánymuzsika. Nem beszélnek azonban Magyarország függetlenségéről, a szabadválasztásról, a szabad sajtóról, a vallásgyakorlatról, stb. Kérjük tehát Testvéreim a Mindenhatót, hogy az a föld, melyet annyiszor öntözött vérével a mi népünk az övé lehessen és neki teremje gyümölcseit! Ebben a hitben zárom emlékezésemet: „Híven, Becsülettel, Vitézül, MIndhalál-
lig!”

A beszéd után Ft. Füzér Julián plébános mondott asztali imát, s kezdetét vette a finom és bőséges disznótoros vacsora. Végeztével a Hungária zenekar nyitó csárdására, „Már én többet, már én többet csendőrkaplár nem leszek...” hangjaira elkezdődött a tánc és tartott reggel 4 óráig. Az est mind erkölcsileg, mind anyagilag teljes sikerrel végződött. A csoportvezető a bajtársak B.L. előfizetéseivel együtt 290 dollárt küldött be a központnak. Ugyancsak adományoztak a ref. templomnak 50 és a r.kat. templomnak 100 dollárt, miután ünnepeiket mindig itt tartják.

Dicséretet és elismerést érdemelnek a rendező bajtársak, különösen Földes Domokos és Zimonyi Vendel, akik a csoportvezetővel együtt időt és energiát nem kímélve az emlékestet előkészítették és szép sikerrel levezették. (H.S. 1979. III. 13.)

Orlando (Florida) Miként a B.L. 1979. évi 1. számában hírt adtunk a m.kir. Honvéd Ludovika Akadémián 1940 évben fölvavatott hadnagyk

1979. III. 31-ével bezárólag Orlandóban Ludovikás világtalálkozót rendeztek, melyre összes bajtársaikat meghívták, valamint a hadapródis-
kolát, ludovikás tanfolyamok és akadémiák tanárait, növendékeit csa-
ládtagjaikkal együtt. Kb. 80-an vettek részt a találkozón, mely szám az egy hét alatt hullámzott, mert voltak akiknek el kellett menniök, viszont új vendégek is érkeztek. Elhatározták, hogy a találkozót a jövőben is megtartják, s hogy komoly témáról is legyen szó. Téma: a/ a múlt: „Ki mit élt át 1944. X. 15-én? Az utolsó harcselekmények Ny. Magyar-
országon és Ausztriában.” Jelen: Az „Erdélyi kérdés”, „Hazacsalogató kooperáló tendenciák kiértékelése.” Jövő: Az emigrációs magyar ifjú-
ság nevelése és még több más kapcsolatos tárgy. A találkozón nem volt kötött program, a megjelentek mindvégig kellemes bajtársi körben be-
szélgettek el, szórakoztak és cserélték ki felejthetetlen emlékeiket. To-
vábbi tájékoztatást ad Simorjay Ferenc fhdgy., címe: 8720 Nevers
Avenue, St. Leonard, Qu., Canada, H1R 2M1.
(S.F. 1979. IV. 12.)

Kanada

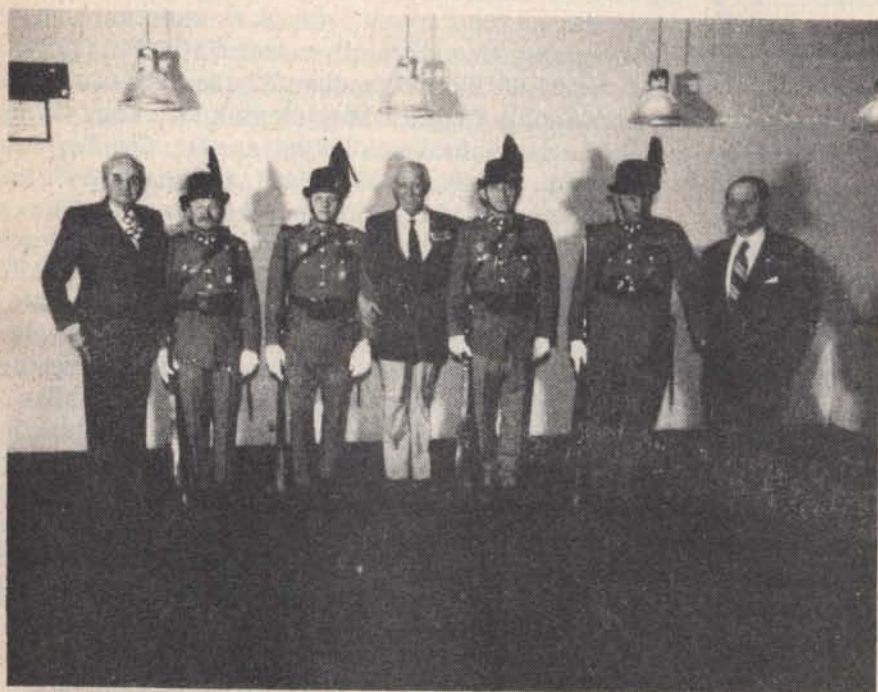
Toronto (Ontario) Csoportunk Csendőrnapi vacsoráját 1979. III. 10-én tartotta meg a Csárda vendéglő különtermében 33 személy részvételével. A főhelyen a csoport zászlója függött. Megjelentek Dr. Nagy György a Kanadai Magyarok Szövetsége elnöke és helyettese Dr. Gyallay-Papp Domokos, Ft. Békési István, Nt. Seress Ödön ref. lelkipásztor, Varga Géza szds., tb.cső., vitéz Fekete Antal zls., Soós Péter örm., aki 200 km-ről most hetedik éve már, hogy a bajtársakkal együtt költi el az ünnepi vacsorát. Ugyancsak részt vett az ünnepi vacsorán Fáy Ferenc hdgy., költő.

A vendégeket Dr. Szalontai Sándor g.fhdgy. csoportvezető köszöntötte, majd megjelent az egyenruhás csendőr járőr, mely már annyi év óta a csoport összejöveteleinek a hagyományosan patinás csendőr jelleget megadja. A vacsora után vitéz Kövendy Károly szds. üdvözölte özv. Tar Józsefnét Múzeumunkat legáldozatosabban támogató tagot, továbbá Fáy Ferenc költőt, aki Északamerikában, a főbb magyar központokban tartott beszédeiben és előadásai keretében mindig megemlékezett a volt m.kir. Csendőrség béketeljesítőményeiről és háborús helytállásáról. Ezután mellére tűzte a még 1975-ben adományozott MKCsBK 25 éves Jubileumi Emlékérmét. Fáy Ferenc meghatódva és büszkén vette át a csendőr kitüntetést, s megígérte, hogy mint „a legfiatalabb tb. próbacsendőrről” a jövőben is szolgálni fogja a csendőr eszmét. A lelkes bajtársi kör a késő esti órákig maradt együtt. (v.K.K. 1979. III. 12.)

Toronto (Ontario) A Kanadai Magyarok Szövetsége a helybeli magyar egyházak és egyesületek közreműködésével az MHBK rendezésében tartotta meg 1979. V. 27-én, május utolsó vasárnapján a Hősök napját a Budapest parkban elhelyezett 1956-os Hősök Emlékműve előtt. Az MKCsBK koszorúját vitéz Kövendy Károly CM szds., műzemőr, Peterdy Mihály és Máté Károly örm-ek helyezték el az Emlékművön.
(v.K.K. 1979. VI.28.)

Fáy Ferenc és felesége a torontói Csendőrnapon.

vitész Kövendy Károly CM szds.
bajtársaival az 1978-as Toronto-i Csendőrnapon

Welland (Ontario) és környékbeli csoportunk ez évi piknikjét 1979. VII. 29-én tartotta meg Lukács Ernő bs. szépfekvésű farmján, Welland közelében. Résztvett kb. 70 személy, a bajtársak, hozzátartozók és vendégeik. Megjelentek Wellandból Czapáry Zoltán ezds, Bándi Bertalan az MHBK csoportvezetője és Dr. Fáy István, feleségeikkel. Ugyancsak ott voltak bajtársaink Hamiltonból Id. Seregélyes Márton, Deme Lajos, Papp és

Várhalmi bs-ak, Toronto-ból vitéz Kövendy Károly, Buffalo-ból (N.Y., USA) Dr. Kuli Sándor, Veres Zsigmond bs-aink feleségeikkel. Ez alkalommal bogrács-pörköltet főztek a főszakács Kolozsváry Zsigmond bs. irányításával, galuskával és krumplival. A pörkölt ízére, minőségére jellemző, hogy a vendégek nagy része duplázott. A kisebbik része csak azért nem, mert elfogyott, pedig 80 személyre főztek, bőségesen. Sorolás is volt. A nyeremények voltak: Kalocsai, hímzett női bluz, egy asztalterítő, Kolozsváry Zsigmondnétól, festmény keretben Veres Zsigmond ajándéka. A nyertesek: Tarnóyné Éva, Lukács Ernőné, s Sándorné Anuska voltak. A vendégek és bajtársak a késő éjjeli órákig maradtak együtt kitünő hangulatban. A piknik szép anyagi, de főként szép erkölcsi, társadalmi sikerrel zárult. A csop.vez. a B.L. kiadásának költségeire, 1979. II. felére egyidejűleg 100 dollárt küldött. (M.J. 1979. VII. 31.)

Kanada

Montreal (Quebec) A hagyományos Csendőrnapot a csoport ebben az évben is megtartotta. Március 3-án szentmisét, illetve istentiszteletet szolgáltatott az elesett csendőr Hősök lelkiüdvéért a helybeli magyar templomokban, hol a bajtársak családtagjaikkal együtt szép számban jelentek meg. Az MHBK részéről vitéz Phöte Gáspár bs. volt jelen. A Csendőrnapi összejövetelt 1979. III. 17-én este 7.30-kor a Magyarok Nagyszonyja r.k. Egyházközség Kultur-termében tartották meg. Küldöttséggel képviseltette magát az MHBK élén Detre Gyula bs. csoportvezető, egyben az MHBK kanadai főcsoportvezetője, Magyar Lajos elnök és Korda Sándor könyvtáros a Szent István Kultúregylet részéről és mások is. A 150 fős ünneplő közönséget Cserhalmi Ferenc őrm., csoportvezető üdvözölte, majd Ft. Chilla Raymond plébános mondott asztali áldást. Az izletes vacsorát Makrancziné csendőrasszony, valamint Foga Antal és Spalovszky Mihály bs-ak készítettek el igazi nagy hozzáértéssel, ami természetesen nagyon ízlett vendégeiknek. A felszolgálást a csendőrasszonyok és az ifjusági táncsoport leánytagjai látták el. Vacsora után a m.kir. Csendőrség 98 éves történetét, béke és háborús teljesítményét is méltató beszédben áldozott volt Testületünk emlékének az est ünnepi szónoka vitéz Kelemen Ferenc tart. fhdgy, aki többek között az alábbiakat mondotta:

„A m.kir. Csendőrség napját ünnepeljük. Hogy ezen az ünnepélyen igaz adatokra támaszkodhassunk, hivatkoznunk kell vitéz Kövendy Károly csendőrszázados „Magyar Királyi Csendőrség a törvény és rend szolgálatában”, mely megjelent Torontóban 1973-ban.

A II. Világháború előtti otthoni naptárakban február 14-e a m.kir. Csendőrség tagjainak pirosbetűs ünnep volt. Ezen a napon az egész ország területén a kisebb nagyobb községektől, az ún. őrsállomáshelyektől az ország fővárosáig a csendőrség emlékezett. A külsőségekben legimpozánsabb Csendőrnapi azonban mégis az ország szívében, Budapesten, illetve Budán volt, ahol a néhai Kormányzó Urunk a csendőrséget azzal külön is kitüntette, hogy legfelsőbb rendelete szerint minden február

13-án délben csendőr díszőrség váltotta föl a honvéd udvarlakai őrséget és így február 14-ének mind a 24 órájában kakastoll lengett a budai várban, legfelsőbb Hadurunk udvarlakai őrségén. Az ünnepi hírre ezrével jött el az érdeklődő közönség. A sorban és rendben vonuló fehérkesztyűs, puskás díszszakasz jövetele különleges eseményvolt: 24 órára csendőrök veszik át a legfelsőbb Hadúrunk járó szolgálatot. Csillogó szemű budai ifjúság, könnyesszemű felnőttek nézik a katonai pompa eme csodáját.

Ma már nincs Csendőrnapi, nincs csendőrvatás Magyarországon. Nincs csendőristentisztelet, nincs udvarlakai őrség. Ezt mind megszüntette az otthoni zsarnokság. Egyet azonban nem tudott megszüntetni, a csendőr testületi szellemet, a kakastoll becsületéhez való föltétlen ragaszkodást.

Ez gyujtotta most meg az emlékezés fáklyáját szerteszét az egész nyugati világban, mindenhol az emigrációban ahol magyar csendőrök élnek. Úgy érzem, hogy most lélekben együtt vagyunk a vasfüggöny mögötti bajtársakkal... február 14-én lélekben újra együtt vagyunk a mi közös, nagy istentiszteletünkön és együtt kérjük a Mindenhatót, hogy veszen már véget az istentelenség és ekkora igazságtalanság uralmának... Emlékezzünk lélekben együtt hősi és mártír halottainkról, akik életüket áldozták fel értünk, Hazánkért jelmondatunk szerint: Hiven, Becsülettel, Vitézül a Hazáért mindhalálig!"

Az I. Világháború során mint táborig csendőrök voltak beosztva a hadrakelt seregeknél az arcvonal mögött, az elfoglalt területeken, ahol fontos közbiztonsági szolgálatot láttak el kiemelkedő bátorsággal és hűséges kötelességteljesítéssel. Én magam is láttam a harctéren a táborig csendőrök szolgálatát, aki harcoltam az orosz fronton, Galiciában 1916-ban a Brusilov offenzívában és 1917-ben a Brusilov offenzíva visszaverésében. Az osztrák—magyar 7. hadsereg táborig csendőreinek kitüntetése Felsővisón történt az offenzívában teljesített kiváló és hősi viselkedésük elismeréseképpen.

1938—1941 között Felvidék, Kárpátalja, Erdély és Délvidék magyarlakta területei egy részének visszaszerzésének idején, mikor a honvéd bevonulását a csendőrség követte, a díszfelvonuláskor a felszabadított magyar lakosság lelkesen, bizalommal és örömkönnyek között fogadta vissza őket.

A keleti arcvonalon az orosz haderő 1944-ben elérte a Kárpátok vonulását és a nemzet készült, hogy megvívja élet-halál harcát az országot legázolni akaró ellenséggel szemben. 1944 nyarán a szovjet többszáz partizánt vetett be Kárpátalján. Ezeket a csendőrök küzdötték le hősi-es, elszánt harcokban. Hamarosan az ország csendőr tanalakulatai, csendőr-iskolák, később az őrsök, szárnyak, osztályok kivon legénysége tisztjeikkel az élen sorba bevetésre kerültek a szovjet túlerővel szemben s néhány nap alatt elvéreztek.

Erre a sorsra jutott az ország három csendőrzászlóalja, az ungvári a Vereckei szorosban, a nagyváradi Dél-erdélyi lankáin, a galántai Csepel szigeten, Budapest védelmében. Kivették részüket a csendőrszázadok és a megmaradt közbiztonsági erő is. A budapesti karhatalmi csendőrezred védte az utolsók közt az ősi Buda várát. A budai Vár tömegsír-

jaiban közel 3,000 csendőr és 160 tiszt alussza örök álmát. 1945 tavaszán a m.kir. csendőrség 60 %-os tiszt és 50 %-os legénységi veszteséget szenvedett.

Az 1945 utáni rendszer intézkedései, a Testület felosztása tagjainak üldözése, egyetemes pusztítása, hősi halottainak meggyalázása keserűen szomorú kitüntetés számára. Mindezek azt bizonyítják, hogy a Testület pusztulásáig teljesítette azt a feladatot, melyet a magyar törvények rendelkeztek el neki.

Az emigrációban elsőnek alkották meg segélyszervezetüket és az első között csatlakoztak a különböző hazafias szervezetekhez. 1947-ben az emigrációban lefektették a MKCsBK alapjait. A „Bajtársi Levél” eljutott minden ismert csendőr címére. 1948 tavaszán megszületett az MHBK., hova a csendőrök javarésze belépett, de sohase oszlatták föl saját csendőr szervezeteiket.

Az MKCsBK a hazai csendőrség emigrációs utódja hittel és bizalommal tekint előre és tovább ápolja a csendőrszellemet.

Emlékezetül 1979. február 14-ére, a m.kir. csendőrség 98. születésnapjára... amely megemlékezés köszönti az otthon és az emigrációban még élő egykori csendőröket, akiknek a száma már egyre jobban fogy, akik évről évre mind többen mennek el az égi járótutakra. De aki utolsónak is vonul be majd közületek az égi őrsre, vagy csendőrlaktanyába, az oda is vigye el majd magával a magyar csendőröknek a nemzeti érzés és gondolatvilágba vetett és mind a mai napig megtartott törhetetlen hitét!

Befejezem beszédemet a m.kir. Csendőrség jelmondata szerint:

„Hiven, Becsülettel, Vitézül, a Hazáért mindhalálig!"

A nagy tetszéssel fogadott beszédet Dr. Zsigmond András a „Magyar Élet” főszerkesztőjének méltatása követte, aki szintén a csendőrség működését ismertette és üdvözölte a csoportot a Csendőrnapi alkalmával. A beszédek után rövid műsor következett, melynek keretében Spalovszky Mihályné szavalta el Hajas István „Kakastollasok” c. versét szép sikerrel, majd az ifjúság tett ki magáért.

Négy pár táncolt magyar táncokat élükön Jászberényi bs. gyermekei, Jóska és Elvira. A zenét özv. Sas Jánosné, Margit asszony szolgáltatta, kinek fia szintén táncolt. Minden elismerést megérdemelték. A műsor után Kocsis Antal adott szórakoztató zenét, mely mellett a vendégek a késő éjjeli órákig szórakoztak nagyon jó hangulatban. A szereplőknek és a rendezőknek lelkes közreműködésükért a csoportvezető mondott köszönetet, kiknek munkája és segítsége mind hozzájárult ahhoz, hogy ez az est is szép és jól megérdemelt sikerrel végződött.

(Cs.F. 1979. IV.26.)

Montreal (Quebec) Az MHBK helyi csoportja 1979. V. 27-én, Hősök napján, az ünnepi megemlékezések után 13.15 órai kezdettel a Hungária Társadalmi Egyesület emeleti különtermében Jubileumi Díszebédet rendezett megszervezésének és működésének 30 éves évfordulója alkalmából. Az MHBK központi Vezetőjének képviselőjében Fülöpp József örgy. (Calgary, Alberta) vett részt ezen a meghitt és kivételes összejövetelen

s tolmácsolta mind a vezetőség, mind a bajtársak szerencsekívánatait és együttérzését. (D.Gy.1979.V.8.)

A Csendőrnapon megjelent bajtársak 1979. III. 17-én, balról-jobbra: Jászberényi József pénztáros, Szabó Lajos, Hercegfy-Dupán Ferenc, Kovács János, Foga Antal bs. főszakács, v. Kelemen Ferenc ünnepi szónok, hátul: Spalovszky Mihály vigalmi rendező, Cserhalmi Ferenc csop. vezető, Pataki József, s a csoport egyik vendége.

Dr. Zsigmond András, a Magyar Élet főszerkesztője üdvözölte csoportunkat és méltatta a m.kir. Csendőrség múltját a Csendőrnapon

A vendégek egyik csoportja a Montreal-i Csendőrnapon (1979. március 17-én (A Photo Studio Roxboro, Szabó Sándor bs. felvételei)

MONTRÉAL

HARMINC ÉV

A

HADAK ÚTJÁN

(Szabó Sándor bs. felvétele.)
Fülöpp József örgy. montreáli bajtársai
körében egy korábbi látogatása alkalmával.

Kanada

Hamilton (Ontario) Az 1979-es Csendőrnapot eltérve az utóbbi évek szokásaitól id. Seregélyes Márton főtörm., csoportvezető családi házában alkalmas, címeres zászlóval feldíszített termében, műsorral egybekötött társasvacsora keretében tartották meg a bajtársak 1979. március 31-én.

A csoport élénk társadalmi kapcsolatainak megfelelően a vendégek között helyet foglaltak Antalffy Imre, a Magyar Kultur Bizottság elnöke feleségével, Jankura Ákos tanár, a 27. cserkészcsapat pk-a feleségével, aki a leánycserkészcsapat pk-a, Lamperth Zoltán öregcserkész és felesége. Ugyancsak eljött több wellandi bajtárs, valamint a dohányvidéki csoportunk vezetője, feleségeikkel.

A Magyar Hiszekegy eléneklése után a műsorvezető felkérte a csoportvezetőt az emlékbeszéd elmondására, aki a vendégek üdvözlése után a Csendőrnapi mai jelentőségéről szólott, többek között az alábbiak szerint:

„Ma amikor a Csendőrnapi megemlékezés ünnepének megtartására összejöttünk egy rövid történelmi visszapillantást kell tennünk és emlékeinkben visszatérni 1881. február 14-ére, mely a Magyar Királyi Csendőrség történetének első, fényesen világító napja volt.

A csendőrség felállítása forduló pontot jelentett az ország közbiztonságában: A törvény tisztelete és betartása, a rend és nyugalom helyreállott. Ez megalapozta a csendőrség tekintélyét bel- és külföldön egy-

aránt és elismerést hozott. Ennek eredményeképpen a későbbi évek folyamán nyugati államok közbiztonsági szakértői látogatták meg országunkat és tanulmányozták Testületünk szervezetét és működését. Itt hivatkozhatok többek között a német csendőrség legfelső parancsnoksága által 1938 nyarán Szombathelyre, az őrsparancsnoki iskolába küldött bizottság látogatására, mely a látottak fölött elismerését fejezte ki.

Büszkén vallhatjuk tehát, hogy dicső Testületünk valóban a magyar állam támasza és a nép bizalmának letéteményese volt mindaddig, míg a vörös hadsereg el nem özönlötte Hazánkat. A csendőrség nagy része nem kis mértékben vette ki részét a II. Világháborúban Magyarország megvédéséért folyó életáldozatot is követő küzdelemben, melyet több ezer csendőr hősi halála bizonyít. E becsületes helytállásukért és a hivatásból folyó szolgálat teljesítéséért otthon börtön és bujdosás, az emigrációba kényszerülteknek pedig a táborokban megaláztatás jutott osztályrészül.

Később azonban az emigrációs csendőrök úgy Európában, mint tengeren túl közösségi és társadalmi vonalon végzett munkájukkal elért szép eredményekért elismerésben részesültek nemcsak a magyar közösségek és egyesületek vezetői, hanem a hatóságok részéről is.

A közel múltban II. Erzsébet, Kanada királynőjét képviselő főkoronázó a körünkben lévő Pásztor Béla főtörzsőrmestert kiváló magyar nemzeti emigrációs és társadalmi munkájáért részesítette magas kanadai kitüntetésben.

Ma azért jöttünk itt össze Bajtársak és Barátok egyaránt, hogy méltóképpen megünnepeljük Testületünk megalapításának 98-ik évfordulóját. Ez alkalommal hódolunk hősi halottaink emlékének és lelkileg összeforunk azokkal is, akik otthon szenvedésben élnek. Lelki szemeink előtt még megjelennek azok is, akikkel az emigráció nehéz éveiben együtt dolgoztunk, akik már kiestek sorainkból és a Mindenhatónál jelentkeztek szolgálattételre és ugyanakkor számot adnak földi életükben végzett munkájukról.

Ezek elhalálózása sorrendben a következők: Kozma István és Tajthy Zoltán zls-ok, Csiki Imre, vitéz Pap Ferenc, Csontos Pál őrmesterek, Gérus Istvánné, aki a csoport zászlajának avatásakor zászlóánya volt, és idős Dr. Mészáros József tb. csendőr, aki az ötvenes években több ízben meleg szeretettel bocsátotta házáat a csoportunk rendelkezésére összejövetel céljából. Ez év január 16-án kísértük utolsó útjára Enyedy László főtörzsőrmester bs-unkat, aki több éven át a Központi Vezetőség tagja, egy évig a MKCsBK ügyvezetője, s 1977-ig megszakitás nélkül a helyi csoport pénztárosa volt. Az elköltözött bajtársak ott fent az örökkévalóságban már látják, sőt tudják, hogy itt a földön mit végeztek jól és mit rosszul. Bennünket is majd aszerint osztályoznak, miként szeretjük egymást, vagy gyűlölködünk egymás között. Mi a munkájuk elismerésül a hála és a szeretet érzetével és lelkünkben fájdalommal tartzuk meg őket továbbra is emlékezetünkben.

A Jóisten adjon nekik örök nyugodalmat és békességes pihenést. Egy perces néma felállással adózzunk most emléküknök...

Kedves Vendégeink, kedves Bajtársak! Immár 34-ik éve, hogy az emig-

rációba kényszerült volt Csendőrség kis közösségekre tömörülve idegenben ünnepli a Csendőrnapot. Ez a 34 éves emigrációs sorsközösség rangra és rendfokozatra való tekintet nélkül közlebb hozott bennünket egymáshoz. Leomlottak a válaszfalak. Kölcsönös szeretetben, tiszteletben és egymás iránti megbecsülésben élünk véleménykülönbségek mellett is. Legyen hát az erkölcsi törvény számunkra, s a bajtársiasság, az önfegyelem, az egymással való törődés és segíteni akarás irányítsa közösségi életünket. Ez legyen összetartozásunk megbonthatatlan erős forrása. Csakis ez a magatartás kapcsol össze szorosán bennünket és csak ezáltal nyerjük el és érdemeljük ki mások, de különösen a magyar társadalom bizalmát és elismerését. Aki ez ellen bármilyen formában is vét, az, ha lassan is, de idővel kihullik közülünk önmagától.

A Jóisten adjon egy igazi felszabadulást szeretett Hazánkknak, áldást és jóegészséget nehéz, áldozatos és önzetlen közösségi munkát végző Vezetőinknek és mindannyiunk számára."

Az érdeklődéssel és figyelemmel hallgatott beszédet Deme Lajos szds. visszaemlékezése követte a több, mint negyedszázaddal ezelőtt, március 15-én tartott zászlószentelési ünnepségre, mikor is 20 bajtárs kézzel-kézre adva tett hűségfogadalmat az akkor papjaink által megáldott zászlóra. Zászlóanya volt néhai Gérus Istvánné. Az akkori ünnepségen ott volt a vendégek között a Kanadai Kir. Lovas Csendőrség (RCMP) helybeli helyettes vezetője is, aki beszédében párhuzamot vont a m.kir. csendőrség szervezete és az RCMP működése között.

Az évfordulóra való visszaemlékezés után kitűnő és izletes vacsora következett finom süteményekkel. A vacsora befejeztével a Csendőrnapi méltatásához hozzászóltak Jankura Ákos, Lamperth Zoltán, dohányvidéki csoportunk vezetője, Gérus István és Suller János régi kanadai csendőr bajtársak, Jaczenko Imre és Nagy Mátyás tb. csendőrök, valamint a wellandiai üdvözlét hozó H.B. bajtársunk. Talpraesett beszédet mondott még a csendőrséghez való felvételével kapcsolatban L. Lajos bajtárs.

Végezetül a műsorvezető fejezte ki keresetlen, szívből jövő szavakkal mindannyiuk hálás köszönetét a vendégeknek megjelenésükért, a Suller házaspárnak és a háziasszonynak a kiváló vacsoráért, a csendőrasszonyoknak a finom süteményekért és a szíves segítségért, majd a háziaknak a kedves vendéglátásért. A hivatalos rész, s a vacsora befejeztével Antalóczy Imre és művésznő felesége énekszámait, ifj. Seregélyes Márton tanár, cserkésztiszt furulyaszámait után megindult az általános nótázás, melynek során elénekelték mindannyiuk nótáját. A baráti társaság az éjfél óráig maradt együtt kitűnő hangulatban és a vendégek ismét egy kedves emlékekkel gazdagabban tértek haza otthonaikba.

A Csendőrnapi összejövetelen a bajtársakkal, feleségeikkel és a vendégekkel együtt résztvett 37 személy. A műsort Deme Lajos szds. vezette. Az emlékest sikere mind erkölcsileg, mind anyagilag tökéletes volt. A csoport 150 DOLLIRT küldött a Bajtársi levél kiadási költségeire. (S.M. 1979. IV.8.)

Id. Seregélyes Márton főtorm. csop. vez. emlékbeszédet mond a hamiltoni Csendőrnapon 1979. III. 31-én. Balról-jobbra: Jankura Ákosné, Jankura Ákos, v. Lamperth Zoltánné, v. Lamperth Zoltán, a csoportvezető, Jaszenko Imréné, Nagy Mátyás. Középen: v. Fekete Gyula főtorm., s felesége, Papp Ferencné, Jakab Ferencné.

A hamiltoni bajtársak és vendégeik egyik csoportja. Balról jobbra: A csop. vezető, Kerekes Albert, Deme Lajos, Gérus István, Nagy Mátyás, Jaczenko Imréné, Antalóczy Imréné, az előtérben: Seregélyes Kati és Papp Ferenc

Calgary (Alberta) Az MHBK kanadai főcsoportja 1979. márciusi körlevelében állást foglalt a hazai báb-kormány, annak külföldi megbízottai, kultúr és egyéb néven álcázott ún. attaséinak az emigrációs magyarság társadalmi életébe való beszivárgása ellen. Az ottawai követség különösképpen azokat a lehetőségeket használja föl, melyeket a kultúr és sport szereplések nyújtanak. Tájékozatlan, vagy a nemtörődömségig közönyös személyeken keresztül, a művészek és sportolók árnyékában kapcsolatot vesznek fel számottevő magyar személyekkel és azokon keresztül a közösségekkel. Cél az emigráció egységének megbontása.

Miután Keletkanadában a Kanadai Magyarok Szövetsége, valamint a torontói egyesületek, Montrealban pedig a Nagybizottságba tömörült egyesületek határozott, elutasító ellenállása miatt kísérleteik végül is meghiúsultak, legutóbb nyugaton próbálkoztak. Így a Lethbridge-i, Calgary-i és Edmonton-i események során személyesen környékezték meg a magyarságot imitt-amott bizonyos eredménnyel. Szabadföldi életünk iránymutató egyesüléseinek számottevő többsége, így a mi Közösségünk is az otthoni, népünk elnyomó zsarnokkormányt nem ismeri el törvényesnek, azzal határozottan szembenáll, küzd a kommunizmus ellen és minden erejével azért dolgozik, hogy Hazánk ezektől megszabadulva, népünk és nemzetünk önállóan élhesse életét teljes szabadságban, egy független Magyarországon.

„Magától értetődik tehát, hogy Közösségünknek nem lehet tagja az, aki a jelenlegi otthoni kormány, vagy külföldi képviselőjének bármelyikével is kapcsolatba lép, azokat hajlandó fogadni, vagy lehetőséget ad arra, hogy ezek nyilvánosságot kapjanak magyar közösségek előtt való szereplésre. Tiszteljük mindenkinek egyéni szabad elhatározását, véleményalkotó jogát és azt, hogy egyéni életét hogyan szabja meg. De ugyanezt követeljük Közösségünk részére is. Éppen ezért Közösségünk is elvárja, hogy aki közénk akar tartozni, tisztelje a Közöség kialakított normáit és azokat tartsa be, már csak azért is, mert senkit se kényszerítettek a közénk való belépésre. „Aki tehát bármilyen egyéni meggyőződés alapján erre nem hajlandó, annak számára csak egy becsületes megoldás kínálkozik: nyíltan vallja meg más irányú nézetét és távozzon békésen sorainkból” — írja körlevelében Fülöpp József örgy. bs. az MHBK kanadai főcsoportjának vezetője.

A Calgary-i magyar egyházak és bajtársi egyesületek 1979. V. 27-én, május utolsó vasárnapján emlékeztek meg Hőseinkről. A magyar templomokban bemutatott szentmise illetve istentisztelet után a Magyar Hős Emlék, s a Hősök emléktáblájának megkoszorúzása következett. A Magyar Vitézi Rend, a MKCsBK, a Magyar Szabadságharcos Szövetség, valamint a rendező MHBK közös koszorúját Seibert Albert bs. MHBK csoportvezetőhelyettes, illetve vitéz Sebő Ernő többszörösen volt MHBK csoportvezető helyezték le a bajtársak nevében. Ugyanezen a napon a Magyar Kultúrközpont területén a bajtársi egyesületek közös rendezésében jól sikerült pikniket tartottak.

Calgary (alberta) Csoportunk még működése idején bevezetett és azóta is tartott szokásának megfelelően két évenként tisztújító közgyűlést tart, mikor is új csoportvezetőt és pénztárost választ. Karancz János örm. csoportvezető 1977.III.11-e óta vezeti a csoportot március 16-ára hívta össze saját lakására a tisztújító közgyűlést. A határozatképesség megállapítása után Karancz örm. nyitotta meg a gyűlést és felkérte vitéz Balogh József bs-at, tegye meg pénztári jelentését, melyet a közgyűlés elfogadott. Ezután a csoportvezető ismertette a csoport tevékenységét, mely anyagilag is és erkölcsileg is, különösen a testvér bajtársi egyesületekkel fenntartott együttműködés tekintetében példás és igen eredményes volt. Működési idejük lejártával leköszönő Karancz János örm. csoportvezetőnek és pénztáros helyettese vitéz Balogh József fhdgy-nak a közgyűlés egyhanguan köszönetét fejezte ki. Majd a jelölések megejtése, s a választás megtartása eredményeképp Szelei József csendőrt választotta meg csoportvezetőnek, pénztáros helyettesül pedig Szabó Gellért hdgy-ot.

A választás eredményét mindkét bajtárs elfogadta, s a csoport vezetését átvették.

Calgary (Alberta) A Magyar Szabadságharcos Világszövetség helybeli szervezete 1979. VII. 7-én tartotta meg hagyományos Anna-bálgát társasvacsorával egybekötve a Magyar Kultúrközpont helyiségeiben. A bál alkalmával tolmácsolta Magas István a M.Sz.V.Sz. (Washington, D.C., USA) alelnöke és kanadai elnöke a vezetőség elhatározását, mellyel „... az egyetemes magyarság odaadó és hűséges szolgálatában több évtizeden át kifejtett kiváló tevékenységéért, az egyetemesi együttműködés érdekében végzett igen eredményes munkásságáért nyugalomba való vonulása alkalmával

FÜLÖPP JÓZSEF örnagy bajtársunkat
Örökös Tiszteletbeli Tagjává választotta.”

A bál közönsége, barátai és bajtársai meleg ünneplésben részesítették kitüntetett Bajtársunkat.

Victoria (British Columbia) Bajtársaink az ez évi Csendőrnapi megemlékezést Dávid Sándor törm. bajtársunk lakásán tartották meg. A városban kívül lakók a nagy távolság és egyéb elfoglaltságaik miatt nem tudtak megjelenni. A nap jelentőségét vitéz Hangodi János alhdgy., csoportvezető méltatta és beszámolt külön is a szolnoki osztály elszentvedett súlyos veszteségeiről. Ismertette a Szolnok, Ujszász, Jászberény, Gödöllő és Pest környéken folyt harcokat. Akik ezeket túléltek, azok nagyrészt Budapesten védelemében véreztek el. Ez az oka annak — adta elő a csoportvezető, — hogy alig találni a szolnoki osztály állományából bajtársakat. Ezután vitéz Hangodi Jánosné felolvasta vitéz Nagy

Lajos „Akkor is Karácsony napja volt...” c. Kat. Magyarok Vasárnapjában megjelent cikkét, mély átérzéssel. A megjelentek még sokáig együtt maradtak élvezve a házigazda és Felesége szíves vendégszeretétét. (v.H.J. 1979. III. 13.)

A MAGYAR ÉLET ESEMÉNYEI VILÁGSZERTE

Ausztrália

Utczás Mihály:

4. Ausztráliai Magyar Találkozó Melbourne-ben 1979 Újévkor

Az első magyar találkozót Melbourne magyarsága rendezte meg 1969 végén és azóta minden három évben — fokozódó sikerrel — újra rendezésre került: 1972-ben Sydney-ben (N.S.W.), 1975-ben a mi Adelaide-ünkben (S.A.). Most 1978 végén és 1979 elején újra Melbourne-ön (Vic.) volt a sor.

A három évvel ezelőtt nálunk, Adelaide-ben tartott találkozó rendezésében több bajtársunk (különösen néhai Vincze Sándor szds.) igen tevékenyen vett részt, ami Adelaide kisebbszámú magyarságának nagyon szép sikert hozott. A most Melbourne-ben lezajlott 4. Találkozó nem is szárnyalta túl a nagy gonddal kidolgozott és megtartott adelaidei találkozót.

Még erősen benne éltünk az ausztrál Karácsony hangulatában (az éjfél felé misén ájuldoztak a hőségtől a zsúfolásig megtelt templomban), mikor már készülődtünk az útra, a 750 km-re lévő Melbourne-be. 1978. XII. 28-án, csütörtökön indultunk feleségemmel kocsinkon és első nap csak 100 km-re Melbourne-ig, Ballarat városáig jutottunk. Ott ugyanis kellemes estét töltöttünk egy régi bajtárscsaládjával. Másnap délelőtt húztunk be Melbourne-be, s miután motelünkben kikötöttünk, már folytattuk is utunkat, messze délre, Péterffy Zsomborékhoz, a Port Philip Bay partján lévő nyári lakjukhoz, Csendőr Találkozó-ra. Nagyon szívélyesen fogadtak bennünket. Sajnos azonban, hogy csak három helybeli bajtárs jelent meg, a többiek mind csendőr-barátok voltak. Betegség, a Találkozó-ra jövő rokonok érkezése, a nagy távolság stb. több bajtársat távol tartott. Kellemesen együtt töltött délutánunk volt. Este siettünk vissza Melbourne-be.

A Találkozó vendégei a következő napon, 31-én, vasárnap érkeztek a többi államok fővárosaiból, Sydneyből, Adelaide-ből és Tasmania Hobart-jából, zömmel ifjúság. Este a szép színházteremben az ifjúság előadá-

sával nyílt meg a Találkozó. Az Ausztráliai Magyar Szövetség elnöke megnyitó szavai után kegyeletes szavakkal emlékezett meg Vincze Sándor szds. baj-unkról, az Adelaide-i találkozó nemrég elhunyt főrendezőjéről. A műsor folyamán a fiatalok táncsoportjai eredeti, gyönyörű népviseletekben adták elő szebbnél szebb magyar táncaikat.

Szilveszter napján, december 31-én katolikus és protestáns istentiszteletek voltak a Találkozó alkalmából, majd este a hivatalos szilveszteri bálon 800, Ausztrália különböző részeiből összesereglett honfitársunk búcsúzott az Óévtől és köszöntötte a reményekkel teli 1979-es Újesztendőt. Újév napján több száz honfitársunk kirándult arra a gyönyörű telekre, amelyen Melbourne magyarsága — ha 25 év késéssel is, — de óriási buzgalommal készül felépíteni a Magyar Központot.

Január 2-án, kedden irodalmi est volt, melyen ezúttal, először nem szerzők mutatkoztak be, hanem előadók versenyeztek drámai kifejezésben.

Január 3-án, szerdán este ifjúsági műsoros est volt, melyen a csoportok darab-részletek előadásával, főként szép magyar beszédüket mutatták be. 4-én, csütörtökön különböző társulások, egyesületek vacsorái voltak megtartva. Így az erdélyiek vacsorája a katona-vacsora, a délvidékiek vacsorája a legjobb alkalmakat nyújtották a baráti viszontlátásra és az annyszor halogatott messze évekre visszanyúló emlékek átbeszélésére.

Január 5-én, pénteken este volt a Találkozó fénypontja: az Ünnepi Hangverseny a Myer Music Bowl-ban Hetey Sándor, az MHBK földrészvezetője és 2. központi vezetőhelyettese rendezésében, óriási sikerrel. Ez a gála-összejövétel egyébként a Találkozó végét is jelentette.

A szívvel-lelket gyönyörködtető eseményeken, bemutatásokon előadásokon való részvétel azt az érzést keltette, hogy a mi kis Adelaide-i saját Magyarországunkban vagyunk együtt. Honfitársaink a hangversenyen olyan kitűnően szerepeltek, hogy csak a műsor végén, az utóhangokat hallva ébredtünk rá arra, hogy a domb aljában nem a Duna kanyarog, hanem Melbourne Yarra folyója.

Az egy hetes találkozó alatt nappal voltak történelmi, nemzetpolitikai előadások, ifjúsági konferencia, nők értekezlete, bridge- és sakkversenyek, valamint nagyszabású sport-események, Fadgyas László fhdgy. bs-unk gondos és sikeres rendezésében. A szellemi és testi sportversenyeknek mégis talán a legnagyobb jelentősége az, hogy nagyon sok olyan magyart mozgató meg és hozott el a Találkozóra, akik különben otthon maradtak volna. Mert különben „csak” a lelkes egyesületi vezetők (ezek is vannak igen szép számban) és a fiatalok szülei jelentek volna meg a távoli államokból.

Január 6-án, szombaton este a Találkozó rendezői látták vendégül védnöki vacsorán mindazokat, akik hónapokkal előbb 50 dolláros védnöki díj befizetésével előre biztosították a Találkozó óriási kiadásaira a fedezetet és mondtak köszönetet készséges közreműködésükért. A forró nyárban egyébként a legtöbb összejövetelet kellemesen hűtött helyen tartották meg, amit mindenki nagy örömmel fogadott.

Január 7-én, vasárnap kezdődött Melbourne közelében a cserkészek

nagy Jamboree-ja, de mi már nem vehettünk részt a megnyitáson, mert indulnunk kellett haza, Adelaide-be. Így tehát a déli mise után búcsút mondtunk a városnak, szíves vendéglátó bajtársainknak, barátainknak és megindultunk hazafelé. Elvittük magunkkal a 4. Találkozó sok-sok szép élményét, emlékét azzal az elhatározással, hogy pár év múlva, ha Isten éltet, a következő 5. Találkozón, Sydneyben, újra összejövünk, de ha lehet, addig is még találkozunk.

Megjegyzés.

1979. január 6-án a Prahran Town Hallban megtartott védnöki vacsorán a Találkozó főrendezője Urbán István mondott köszönetet Utczás Mihály szds. bajtársunknak mint Dél ausztrália-i szervezőnek odaadó, önzetlen és igen eredményes segítségéért. (Au. Magyarország 1979. febr. hó)

Perth (Nyugatausztrália) Dr. Tóth Károly magyarországi református püspök, aki az évek során több magyarországi, csehszlovákiai és szovjet orosz egyházi és politikai tisztséget nyert, 1979. év első felében körúton volt Ausztráliában. A budapesti kormány főkonzulja a keleti országrészek református és evangélikus magyar egyházak vezetőit arra igyekezett rábírni, hogy Dr. Tóth püspök meghívást kapjon, mikor is igehirdetés alkalmával prédikációt is mondhatna. A perthi hívek 1979. IV. 22-én tartott megbeszélésen a meghívás ügyét elvetették. Kijelentették, hogy ha Dr. Tóth püspök a szabad magyar református egyházat képviselné, úgy szívesen látnák és a falatjukat is megosztanák vele. Miután erről ma nem lehet szó, a találkozás elől a leghatározottabban elzárkóztak. (v.Sz.L.J. 1979.VII.18.)

Az állam 150 évvel ezelőtt történt alapításának egész évre kiterjedő ünnepségei sorában kiemelkedő eseménynapot jelentett május 31-e. A perthi székhelyű World Freedom League és a rabnemzetek helyi bizottsága nagyszabású koncertjén közel kétezer nézőt szórakoztatott és óriási sikert hozott. Emellett a nemzetiségek népművészeti kiállítást rendeztek a koncert-hall csarnokában. Az ünnepség és kiállítás rendezői A. Paul Pearson, az „All Nations Day Committee” elnöke, valamint vitéz Szombathy Lajos János zls. bajtársunk, a „Captive Nations’ Council of W.A.” elnöke mondtak köszönetet a szereplő egyesületeknek, köztük „Keszkenő” Hungarian Volk Dancing Group-nak lelkes és igen eredményes szereplésükért. (Perthi Magyar Hírek 1979. július.)

A Perth-i Evangélikus és Református Nőegylet 1979. V. 20-án a Magyar Otthonban irodalmi délutánt rendez uszonnával egybekötve. Az előadás címe: „Ne felejtjük el őket” (Árpád és Rákóczi a jelenlegi visszaemlékezés mérlegén.) Előadás prózában és versben. Előadó vitéz Szombathy Lajos János, Dr. Dravetzky István közreműködésével. (Perthi Magyar Hírek 1979. V. szám.)

Európa

Hága (Hollandia) A szabadvilági magyarság 1978. VIII. 4—6-ig megtartott 2. Magyar Világkongresszusán felállított Nemzetiségi Bizottság egyhangúan határozati javaslatot fogadott el. (B.L. 1979. 1. szám, 65. oldal) A bizottság Galló Géza, az Erdélyi Világszövetség ausztráliai

képviselője javaslatára megállapodott abban a deklarációban, hogy a szabad világban működő magyar nemzetiségi szervezetek készek az együttműködésre. Elhatározták egyben egymás kölcsönös tájékoztatását.

Megállapodott a bizottság abban is, hogy ezen együttműködés alapján minden rendelkezésre álló eszközzel — a hírközléstől a szépirodalomig — rendszeresen feltárja a kommunista és nacionalista elnyomás alatt élő magyar nemzetiségek sérelmeit és átfogó problémáit.

Amerikai Erdélyi Szövetség — Erdélyi Világszövetség — Committee for Human Rights in Rumania — Erdélyi Bizottság — Amerikai Magyar Szövetség — Kanadai Magyar Szövetség — Ausztráliai Erdélyi Szövetség — Európai Szabad Magyar Kongresszus. (Nemzetör 1979. VII. és VIII.)

Burg Kastl (Bajorország, Nyugatnémetország) Az 1979—80 iskolai évre a Magyar Gimnázium 10 éves korhatártól kezdve fogad el jelentkezéseket. Tandíj és bentlakási díj havonta 200 dollár. Jelentkezés írásban az igazgatóságnál: Ungarisches Gymnasium, Kastlüber Amberg Kastl über Amberg, D-8455, BRD, West-Germany.

Északamerikai Egyesült Államok

Detroit (Michigan) Az Északamerikai Magyar Katolikus Papi Közösségek Közös Liturgikus Bizottsága 1979. V. 15-én kelt I. sz. Körlevelében pályázatot hirdet ősi magyar egyházi énekeinknek angol nyelvre való lefordítására. Angol fordításra kizárólag a „Hozsánna népénekönyv” énekeit fogadják el (Szt. István Társulat kiadása, 1972). Kéziratok, javaslatok és hozzászólások az alábbi címre küldendők: Rev. Fr. Basil Végvári, 8423 South Str., Detroit, Mi 48209.

(Vazul atya 1979. VI. 25.)

New Brunswick (N.J.) A külföldön immáron 35 éve működő Magyar Cserkész Szövetség New York-i körzetéhez tartozó öt „magyar” város kilenc cserkészcsapata „Színes Szöttes” címmel magyar népművészeti és táncbemutatót tartott 1979. III. 24-én New Brunswick-ban, másnap pedig New York-ban. Ezen kívül előadták „Sallai szép Kata balladáját”, melyre kivívták az amerikai vendégek dicséret elismerését. Színre került a felvidéki Kiszehajtás, Májusfa-tánc, a Palóc karikázó és az Ipolymenti verbunkós. A művészeti és erkölcsi sikert ezúttal a 25 éven aluliak vívták ki, akik bebizonyították, hogy igenis lehet egy nagyobb csoportot is közös nevezőre hozni, ha a cserkész törvények szelleme az irányadó. (118. sz. Tájékoztató.)

Fillmore (N.Y.) A Magyar Cserkész Szövetség 1979. VII. 1 — VIII. 12-ig hat hetes iskolatábort rendez a „Sík Sándor Cserkészparkban, melynek épületét és felszerelését modernizálták az állam egészségügyi előírásainak megfelelően. Tervbe van véve tanulmányi kirándulás, napi 4 órás magyar nyelv, fürdés, sport és csoportos játék. Ezenkívül lesz Magyarágismereti tábor is földrajzból és történelemből, mely magyar érettségi vizsgával fejeződik be. Ezeknek a táboroknak időtartama 2—2 hét. Olyan magyarszármazású gyermekeknek, akik nem beszélnek magyarul, ugyancsak rendeznek 2 hetes tábort, hol szakképzett tanárok fogják az alapfokú magyar nyelvet oktatni. (117.sz. Tájékoztató)

Egy régi Szt. István napi felvonulás New Yorkban

(Magyar Cserkész naptár-1978)

(Bodó Sándor festménye.)

Charleston (South Carolina) Emigrációnkban, nagyobbára saját magunknak rendezett hazafias, hagyományos és történelmi ünnepélyeink sorából magasan kiemelkedik a fabritzi Kováts Mihály (1742—1779) magyar huszárezredes 200 évvel ezelőtti hősi halálával kapcsolatosan május 6—12-e között Charlestonban tartott vallásos, társadalmi, katonai és művészeti ünnepségek sorozata. (B.L. 1978. évi 2. és 1979 évi 1. szám)

A megemlékezés május 6-án, vasárnap 10.30-kor a Keresztelő Szt. János székesegyházban vette kezdetét. A közéleti személyiségek, meghívott vendégek között ott volt Mayor Joseph P. Riley polgármester, az ünnepi

hét készséges támogatója, aki május 11-ét, a Charleston-i csata napját fabritzi Kováts Mihály Nap-nak deklarálta. Az ünnepi misén résztvett vitéz Baranchi Tamáska Endre az MKCSBK vezetője, aki egyúttal József Árpád királyi herceget, a Magyar Vitézi Rend főkapitányát is képviselte ezen alkalommal. Vele együtt a szentélyben foglalt helyet Dr. Udvardy Tibor az Amerikai Magyar 200 éves évforduló Rendező Bizottságának elnöke, velük szemben, az oltár másik oldalán az MHBK Cleveland-i (Ohio, USA) zászlója és leányainak bájos, díszmagyaros küldöttsége kapott elhelyezést. A meghívott vendégek között magyarok Európából, Argentínából, s magyar sajtó képviselői Délamerikából és Ausztráliából is. A nagymisé Ft. E. Underkoepler, Charleston város püspöke mondotta. Prédikációja után Ft. Dr. Hites Kristóf O.F.B., K.S.L. mondott magyar nyelven szentbeszédet. A nagymise keretében került átadásra a pápai bulla, melyben a Szentatya áldását küldi az évforduló alkalmával az amerikai magyar és lengyel közösségnek.

Ugyanezen a napon, erre az alkalomra Bodó Sándor és felesége (Tennessee, USA.) festőművészek kiállítást rendeztek a város legelőkelőbb múzeumában, melynek középpontjában történelmi festményük állott. A kép Kováts ezds-t ábrázolja lóháton, a rohamozó Pulaski lovas-légió élén a Charleston-t bekeríteni akaró angolok ellen. A termet megtöltötték ezenkívül szebbnél szebb festmények, bravúros csatajelenettel, képek a huszáréletről, képek a függetlenségi háborúból. Bodó Sándorné magyar huszárokat ábrázoló kelmeszinezési (batikolás) munkái.

Ezt a kiállítást vitéz Baranchi Tamáska Endre nyitotta meg, mely után coctail party, majd este a meghívott vendégekkel díszvacsera következett.

Az ünnepségek folytatódtak a polgármester városházán tartott fogadásával, majd a Yorkton repülőgép anyahajón a „Kováts-szoba” avatása továbbá Mark W. Clark tábornok estélye és más társasvacserák keretében.

A leglátványosabb esemény a katonai akadémia területén a Citadellen folyt le. A hallgatók alakulatait Mark W. Clark tábornok szemlélte meg a nagy riadó-téren, aki szolgálati kocsijába kérte Dr. Wass Albert (Astor, Fla., USA) professzort, az Amerikai Magyar 200 éves évforduló Rendező Bizottságának tiszteletbeli elnökét, kinek ezáltal Nyolcadik Törzsünk képviseletében is így kivételes és méltó megtiszteltetés jutott osztályrészül. Ugyancsak együtt fogadták a kb. 1,200 fős iskola díszmenetét is. Ezt követte a Charleston-i csata lejátászása hadijáték keretében, Bodó Sándor történelmi vásznát véve mintául, a hallgatók eredeti egyenruhákban. A magyar katonazenére végrehajtott lovasroham, magyar huszáregyenruhában felejthetetlen élménye marad a jelenlévőknek. Charlestont felmentette Kováts ezds., de maga hősi halált halt.

Az összmunkát, katonai pontosságot megkívánó szívet, lelket gyönyörködtető gyakorlat után a magyar vendégek zászlóikkal a Citadel parkjában elhelyezett Kováts Emléktáblát koszorúzták meg és utána a Himnusz énekelték el. Az Árpád Akadémia (Cleveland, Ohio, USA) képviseletében Dr. Nádas János vett részt az ünnepélyen.

Az ünnepi hét záróeseménye a katonai akadémia pság-a által május

12-én adott bankett volt. Az ünnepi szónok Mark W. Clark tábornok közvetlen, szerény és minden figyelmet lenyűgöző módon mondott el II. Világháborús emlékeiből nem közismert részleteket. Beszédét befejezve az alábbiakat mondta: „Tisztelgünk a szabadság-szerető, hős magyar nemzet előtt és csak az szomorít, hogy nem menthettem meg Magyarországot is Ausztriával együtt az oroszoktól.”

Az ünnepi hetet az Amerikai Magyar 200 éves évforduló Rendező Bizottság élén Dr. Udvardy Tibor főrendező tervezte, készítette elő 1977 őszétől és rendezte meg az Amerikai Magyarok szövetsége hivatalos megbízása alapján. Dr. Udvardy a lehetetlent kísérelte meg és szinte csodat művelt, mikor Charlestonban, egy magyarok által alig lakott városban, az Egyesült Államok alapításának 200 éves évfordulóján magyart ünnepeltek egy héten keresztül úgy, ahogy magyart még nem ünnepeltek Kossuth Lajos óta. Dr. Udvardy ehhez minden tehetségét, akaratát, erejét és energiáját igénybe vette.

Segítőtársai közül többen hiányoztak, így eredeti tervének több részlete nem került megvalósításra. Dr. Udvardy azonban így is minden dicséretet megérdemel. Ugyancsak hálás köszönet illeti hűséges munkatársait, köztük Madarász Ernő g.szds., pénztárost, (M.Cső.Cs.K. Cleveland, Ohio, USA) akik a végsőkig kitartottak. Úgy érezzük, hogy a magyarság Charlestonban egy soha vissza nem térő alkalmat mulasztott el: a nemzeti ügyünk mellett való egységes, egyetemes kiállást. Kár, hogy nemeslelkű néhai Ft. Béky Zoltán püspök, a K.M.Sz. elnökének halálával az ő bölcs irányítása kiesett.

(K.M. VI. 9., K.M.V.VI.17., M.É. VI.30., Sz.K. VI. hó.)

Kanada

Hamilton (Ontario) Aranylakodalom Hamiltonban. Június 17-én, Úrnapja és Apák Napján — ünnepelte Hamilton magyarsága az általa nagyrabecsült Jaczenkó házaspár házasságának ötvenedik évfordulóját.

Az aranylakodalmas pár:
a hamiltoni Jaczenkó Imre és felesége 1979-ben

A Szt. István templomban Ft. Eördögh András S.J., plébános áldotta meg őket családjuk, barátaik és tisztelőik által megtelt templomban. Maga az ünneplés díszvacsora keretében történt, a Szt. Erzsébet magyar öregotthon dísztermében, annak vezetője tisztelendő Erzsébet Nővér rendezésében. A megnyitó imát Ft. Hitter atya mondta. A kitünő magyaros vacsorát megemlékezési műsor követte, s annak vezetője fiúk: ifj. Jaczenko Imre volt. Ft. Beóthy Tamás S.J., courtlandi plébános rövid beszéde majd Erzsébet Nővér megemlékező, köszöntő és köszönő szavai után Ft. Eördögh plébánossal együtt adták át az ünnepelteknek a Szent- atya által küldött díszoklevelet. Mr. McCollouch városi tanácsos pedig Hamilton városa nevében köszöntötte őket és átadta a polgármester díszoklevelét.

A plébánoson kívül felszólaltak még Ft. Bóday Jenő S.J., káplán, Ft. Bielek József S.J., a Szív szerkesztője. Beszédekben méltatták és például állították a Jaczenkó házaspárt a város magyarsága elé. Dobos Nővér rendjével kapcsolatos régi emlékeket újított fel a jubilánsokkal kapcsolatban. Ezek után id. Seregélyes Márton főtörm., az Egyháztanács volt elnöke méltatta részletes beszédében az ünnepeltek érdemeit, mind egyházi, mind általános magyar emigrációs viszonylatban. Mindketten minden vonatkozásban építő egyéniségek voltak, jó keresztények, hívő katolikusok és igaz magyarok. Szép családi életükkel mindnyájunk számára mintaképet mutattak — mondotta a szónok. Majd kérte Isten bőséges áldását Reájuk. A beszédet az ünneplő közönség többször megszakította és felállva, percekig tartó tapsviharral köszöntötte az ünnepelteket. Végül pohárköszöntőt mondott, mire az ünneplés megismétlődött.

Az osztatlan szeretetért és megbecsülésért mindketten megilletődve és hálás szívvel mondtak köszönetet. Ugyancsak köszöntötték őket még az énekkar nevében Bacsa Károly szavalattal, külön is kiemelve Jaczenkó Imréné több évtizedes munkáját a kóruson a magyar misék alatt. Végül a barátok és tisztelők nevében Sáfrányos Istvánné — Jaczenkóné egyik régi segítőtársa — adta át mindnyájuk évfordulói ajándékát. A vacsorát nagyon jól sikerült táncmulatság követte, mely az éjféltől tartott.

Jaczenkó Imre Boldogkőváralján (Abauj-Torna vm.) született 1899. IV. 24-én, mint gazdag földművelő család gyermeke. Apja sok éven át a község főbírája volt. Később örsöt kaptak, s attól kezdve a csendőrök gyakori látogatók voltak a vendégszerető családnál. 1928-ban vándorolt ki Kanadába, s Hamiltonban telepedett meg. Ide hozatta ki 1929-ben menyasszonyát, kivel 4 nap múlva örök hűséget esküdtek egymásnak.

Az emigrációba kényszerült és Hamilton városába érkezett csendőroket régi, baráti szeretettel fogadták és rövid időn belül Jaczenkó Imre mint tb. csendőr a csoport tagjává is vált. 1950 óta Feleségével együtt minden csendőri megmozdulást támogat, így az Ő örömteli évfordulójuk a helyi csoport öröme és büszkesége is. Ennek következtében mind a templomban, mind a vacsorán a helyi csoport közösségét többen is képviselték és őszinte szeretettel vették körül Imre Bácsit és Annus Nénit. (D.L. 1979. VI. 25. és S.M. 1979. VIII. 10.)

Toronto (Ontario) A Kanadai Magyarok Szövetsége igazgatósága 1978.

XII. 16-án 2.30-kor a Kanadai Magyar Kultúrközpontban ülést tartott. A tárgysorozatban szerepelt többek között a Magyarok Világszövetsége küldötteinek kanadai látogatása. Az 1979. évi rendes közgyűlést 1979. III. 31-ére hívták össze ugyancsak a Kultúrközpont helyiségébe.
(v.H.J.J. 1979. III. 13.)

Calgary (Alberta) A Magyar Cserkész Szövetség keretében működő 73. sz. Patrona Hungariae leány és a 74. sz. Kapisztrán Szt. János fiú cserkészcsapatok 1979. január 13-án cserkész-bált, június 9-én pedig társas vacsorával egybekötött jól sikerült táncestetélyt rendeztek az Árpádházi Szt. Erzsébet r.k. Egyházközség Szt. István termében 1979-es alapjaik javára.

A Magyar Egyházak és Egyesületek közreműködésével rendezte meg Calgary magyarsága 1979. III. 18-án a Kálvin Magyar Református Egyházközség Kossuth Termében „Március 15”-iki ünnepélyét. Az iskolások, fiataljaink és táncsoportjaink lelkes részvétele a gonddal összeállított műsort gazdagabbá és változatosabbá tette. Ünnepi beszédet Nt. Göndöcz Kálmán ref. lelkipásztor, a zárószavakat pedig Fülöpp József mondta. Rendező volt vitéz Sebő Ernő.

Az MHBK helyi csoportjának „Vadrózsa” táncsoportja az Egyetemi színházban tartotta meg 3. koncertjét a Vancouver-i (B.C.) Magyar Kórus közreműködésével 1979. május 12-én. A táncsoport tagjai szemet és lelket gyönyörködtető eredeti népviseletekben új, alig ismert magyar dalokat, zenét és táncokat adtak elő könnyed természetességgel, bájjal és ügyességgel. Az alapításának 12. évfordulóját ünneplő Vancouver-i énekkar ezúttal ismét művészi teljesítményt nyújtott mind a szóló, mind az együttes számokban. A két város közötti kultúrcsere program nyertese, a közönség, lelkes tapsokkal jutalmazta a tehetségük legjavát önzetlenül nyújtó szereplőket. A sikeres előadást a következő napon Lethbridge-ben (Alberta), az ottani Magyar Egylet meghívására megismételték.

BAJTÁRSI HÍREK

Apáik nyomdokában a magyarságért

Oláh György:

Lesz-e virág az ősi fán?

Testvérem kis nyári házába vonulok el, messze a világtól, hogy jól elkészüljek az előadásra, melyet a fővárosban kell tartanom a magyar fönnyaradást fenyegető ezer veszélyről. Népi állományunk összezsugorodásáról. Az öt földrészen széthullott magyar szórványok küzdelméről az idegen tengerben való eltűnés ellen. Az abortuszrendelet otthoni tömeggyilkosságáról. Az emigráció első nagy fogadkozásainak szalma-

lángjáról és az Amerikai Évszázad legnagyobb eltévelyedéséről: az anyagi jólétért dúló örült, meg nem állítható versenyről, amely minden más értéket elhalványít és elnyel, ami nem materia és technika. Arról, hogy ez az örjögő, verseny éppen nálunk, Amerikába kerülteknél közömbösít el mindent, ami tiszta eszme, egy messze nemzethez és Hazához tartozás hitét és álmát... És főleg-főleg az ifjúságunk magyarnak maradásáról. Mert innen, e tartományból, ahol mai Magyarországnál kétszer nagyobb területen tán kétszáz magyar család sem lakik, sokan éveig nem látjuk egymást, magyar iskola, tanfolyam nincs. Az egész nap dolgozó szülők fiai magyar szót már nemigen hallhatnak. Ez a legijesztőbb, legreménytelenebb probléma!

Mit tudhat az unoka a magyarságról, mikor már apja sem tanulhatott sehol magyarul? Mikor a közösségi élet intenzitása, mely az örményül alig beszélő örményt is örménynek, az angolul beszélő írt írnek, a héberül nem tudó szefárdot meg askenázit hű izraelitának tartotta meg eddig a világon mindenütt hanyatlak. Mit tegyünk mi magyarok e világáramlat ellen? A materializmus hippizmus, kollektív életideálok ellen? A családi élet vonzóerejének gyengülése ellen?

Éppen már kezd a szívem elszorulni e problémáktól amikor túlkölnek. Hatalmas fehér tura-Ford áll meg vityillónk előtt. Hat fiú ugrál ki belőle makulátlan cserkész egyenruhában. Szálasak, jó mozgásuak és egy se egész olajosbőrű. Hat ilyen világos szemű magas, igazi férfi-jelölt egyazon az itteni ifjúság közt sosem akad. „Milyen gyönyörűek! Biztosan alemanok!” — hallom a szomszéd kerítésnél a bennszülött lányok vihogását. (Az „aleman” ennél az angolszász ellenes köznépnél az erő, szilárdság, európai megbízhatóság és magasabbrendűség egyik jelzője. Kijár a jóárunak, komoly gépnek is és embernek, ha magyar, horvát, osztrák, lengyel is.)

— Eljöttünk kedves bátyám — köszöntenek tiszta magyarsággal. — Jenő édesapja külföldön van, autója szabad. Gondoltuk, leszaladunk a híres Córdobára velünk egykorú magyar fiúkat felkutatni. Hadd tudják meg, mi a magyar cserkészet, mit akarunk! Három nap alatt egy pár régi magyar dalt is megtanulhatnak tőlünk!

Ékesebb, hibátlanabb magyar kiejtése van mind a hatnak, mint sokszor nekünk. Nézem a legmagasabbat, legdélcegebbet. — Feri, te vagy az? Majdnem ott álltam a születésednél! — A többit is kezdem agnoszkálni. Mind azután látták meg a napvilágot az első szegényes menekült-tanyákon, miután idejöttünk.

Európát tán egy sem látta még. De most úgy nézek rájuk, mint égből idepottyant Marslakókra. Mintha most jönnének a Gödöllői Világ-Jambo-reeről. Ugyanazok a jelvények, ugyanaz a tartás, ugyanaz a nyalka tábori sapka, bőrgyűrűbe fűzött barna nyakkendőiket, mintha Veszelynél, vagy a Cserkészboltban vették volna Pesten. „Kinizsi Pál Cserkészcsapat... Vérbulesú raj.”

Az olcsó kék papírra nyomott Értesítőjüket is átadják. Még nagyobb rejtély! Ugyanaz a friss kedves, vidám magyar diáknyelv él benne táborozási, kalandjaikkal ugyanazokkal a jelzőkkel huzzák a szakácsot, mint mi ezelőtt ötven évvel. Azt hiszem ha elővehetném a „Zászlónk” első